

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ANA BİLİM DALI

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YARATICILIK DÜZEYLERİ İLE
RUMİNATİF TEPKİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Esra Koç

Lefkoşa

Haziran. 2019

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ANA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YARATICILIK DÜZEYLERİ İLE
RUMİNATİF TEPKİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Esra Koç

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Gözde LATİFOĞLU

Lefkoşa

Haziran; 2019

JÜRİ ONAY SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne;

Esra KOÇ' un 'Üniversite Öğrencilerinin Yaratıcılık Düzeyleri İle Ruminatif Tepkileri Arasındaki İlişki' başlıklı bu çalışma Haziran 2019 tarihinde Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Üye (Jüri Başkanı) :.....

Yr. Doç. Dr. Gizem ÖNERİ UZUN

Üye (Danışman):.....

Yard. Doç. Dr. Gözde LATİFOĞLU

Üye:.....

Doç. Dr. Serap ÖZBAŞ

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2019

ETİK BEYANI

Tez içindeki bütün bilgilerin etik kurallar içinde ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü kelime, ifade ve bilginin eksizsiz bir şekilde atıf yapıldığını bildiririm.

.../.../2019

Esra Koç

TEŞEKKÜRLER

Çalışma süresince yanımda olan; deneyimleri ve derin bilgi birikimi ile bana ılık utan değerli danışmanım Yrd. Doç. Dr. Gözde LATİFOĞLU'na sonsuz teşekkür ederim.

Beni bu günlere getiren başarılarımla gurur duyan, başarısızlıklarımda bana destek olan aileme, eğitim hayatımı devam ettirmem için yardımını ve desteğini hiç esirgemeyen canım eşime ve yoğun çalışma temposunda bana karşı anlayışlı olan bir tanecik oğluma çok teşekkür ederim. Bu uzun yolculukta beni yalnız bırakmayan aileme minnettarım.

Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü lisans eğitimim ve yüksek lisans eğitimim boyunca mesleki olarak yetişmem ve kendimi geliştirmemde katkısı olan tüm değerli hocalarıma minnettarım.

Ve bugün özgür bir Türk kadını olarak eğitim alma, seçme-seçilme, düşüncelerini ve kendini ifade edebilme, toplumda bir birey olarak değer görebilme gibi bir çok konuda önümüzü açan, bize yol gösteren en önemlisi de bize değer veren ve önemseyen ulu önder Mustafa Kemal ATATÜRK'e minnettarım.

ÖZET

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YARATICILIK DÜZEYLERİ İLE RUMİNATİF TEPKİLERİ ARASINDA İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Esra KOÇ

Yüksek Lisans, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Gözde LATİFOĞLU

Haziran 2019, Sayfa:83

Ruminasyon, kişinin gerçekleştirmek istediği hedeflerinde önüne engeller çıktığında pes etme ya da amaçtan vazgeçme eğilimi göstermeden başarısızlık durumunu sürdürerek, sürekli ve ısrarlı olumsuz düşünerek, başarısızlıklara odaklanarak amacına ulaşmaya çalışması ve kısır bir döngüye girmesi olarak tanımlanmıştır. Yaratıcılık ise kişilerin karşılaştıkları uyumsuzluklar, problem durumlarına karşı; sorunları tanımlama, çözümler arama, tahminlerde bulunma ve denenceler geliştirerek bunları sınama ve sonuçları ortaya koyma olarak tanımlanmıştır. Yaratıcılık bir problem çözme süreci gibi görülürken, ruminasyon ise var olan problemlere çözüm aramak yerine soruna odaklanmak ve problemi çözmemek, süreci bu şekilde sürdürmek olarak tanımlanmıştır. Alan yazını incelendiğinde yaratıcılık ile ruminasyon arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışma sayısının çok sınırlılığı olduğu görülmüştür. Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin yaratıcılık düzeyleri ile ruminatif tepkileri arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Araştırma kapsamında Yakın Doğu Üniversitesinde öğrenim görmekte olan 18-27 yaş aralığında 400 öğrenciye ulaşılmış, ancak bu öğrencilerin 287'sinin ölçekleri değerlendirilmeye alınabilmektedir. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin 173'ü kadın öğrencilerden, 114'ü erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama araçları olarak kişisel bilgi formu Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız Testi ve Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formu kullanılmıştır. Toplanan veriler araştırma amacına ve alt amaçlarına uygun olarak SPSS 24 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizlerde öğrencilerin yaratıcılık, ruminasyon ve ruminasyon ölçeğinin alt boyutları olan saplantılı düşünce ve derin düşünce boyutlarından aldıkları puanlar; cinsiyet, en uzun süre yaşadıkları bölge, tercih ettikleri fakülte, anne-baba eğitim

durumu ve anne-baba meslekleri açısından değerlendirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre öğrencilerin ruminasyonun saplantılı düşünce boyutu puanları arttıkça yaratıcılık puanlarının düştüğü görülmüştür. Değişkenler ile ölçekler arasında yapılan değerlendirmelerde ruminasyonun cinsiyet, tercih edilen fakülte ve sınıf değişkenleri arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Bunun yanında katılımcıların yaratıcılık dönemleri ile en uzun süre yaşadıkları bölge değişkeni anlamlı fark olduğu görülmüştür. Elde edilen sonuçlar yaratıcılık ve ruminasyon konularında daha önce yapılan çalışmalar ışığında tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ruminasyon, yaratıcılık, saplantılı düşünce, derin düşünce

ABSTRACT

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN CREATIVITY LEVEL AND RUMINATIVE RESPONSES OF UNIVERSITY STUDENTS

Esra KOÇ

Master, Department of Counseling and Psychological Counseling

Thesis advisor: Asst. Assoc. Dr.Gözde LATİFOĞLU

June 2019, Page: 83

Rumination is defined as maintaining the unsuccessful situation without any sign of showing tendency to give in, trying to succeed by focusing failures and then getting into a vicious circle of an individual when meeting with an obstacle. Creativity on the other hand, is defined as describing the problems, searching for solutions, making predictions, developing hypothesis and testing these and coming up with the conclusions. Rumination is described as focusing on problems instead of solutions, leaving the situation unsettled and maintaining the process in this way while creativity is accepted as a problem solving process. There are very limited studies focusing on the relationship between creativity and rumination in the literature. The aim of this study is to evaluate the relationship between the creativity levels and ruminative responses of the university students.

For this study we reached 400 students from Near East University at 18-27 ages and 287 of them included in the study. 173 students were female and 114 students were male. In this study “Raudsepp How Creative Are You” and “The Short Version of Ruminative Response Scale” were used as data collection tools. The collected data were analyzed by using SPSS 24 program in accordance with the research purpose and sub-objectives. In the analyzes, the scores of the students' creativity, rumination and sub-dimensions of rumination scale – obsessive thought and deep thought dimensions– were evaluated in terms of their gender, the region where they lived for the longest period, the faculty they preferred, parents' educational status and occupations. The analysis results revealed that the students' creativity scores decreased as the obsessive thought dimension scores of rumination increased. In the evaluations made between the variables and the scales, a significant difference was found between rumination and gender, preferred faculty and class variables. Besides, a significant difference

found between participants' creativity periods and the region where they lived for the longest period. The results are discussed in the light of previous studies on creativity and rumination and suggestions made.

Key Words: Rumination, creativity, obsessive thoughts, deep thoughts

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x

BÖLÜM I

GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu	1
1.2.Amaç	3
1.3.Alt Amaçlar	4
1.4.Araştırmanın Önemi	4
1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları	4

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
2.1.Ruminasyon.....	6
2.2.Ruminasyon ile İlgili Kuramsal Açıklamalar.....	7
2.2.1.Tepki Biçimleri Kuramı.....	7
2.2.2.Amaca Yönelik İlerleme Kuramı.....	8
2.2.3.Öz Düzenleyici İşlemler Kuramı.....	8
2.2.4.Üzüntü İlişki Ruminasyon Kuramı.....	9
2.2.5.Strese Tepki Olarak Ruminasyon Kuramı.....	9
2.2.6.Olay Sonrası Ruminasyon Kuramı.....	9
2.2.7.Çok Boyutlu Ruminasyon Kuramı.....	10
2.3.Ruminatif Eğilimleri Olan Bireylerin Kişilik Özellikleri.....	10
2.4.Yaratıcılık.....	11
2.5.Yaratıcı Birey Özellikleri.....	13

2.6.Yaratıcılıkla İlgili Kuramsal Açıklamalar.....	15
2.6.1.Psikoanalitik Yaklaşım.....	15
2.6.2.Gestalt Yaklaşımı.....	15
2.6.3.Çağırışım Yaklaşımı.....	16
2.6.4.İnsalcıl Yaklaşım.....	17
2.6.5.Bilişsel-Gelişimsel Yaklaşım.....	17
2.6.6.Faktöriyalist Yaklaşım.....	18
2.7.İlgili Araştırmalar.....	18
2.7.1.Ruminasyon ve Yaratıcılık ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	18
2.7.2.Ruminasyon ve Yaratıcılık ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	20

BÖLÜM III

YÖNTEM.....	23
3.1.Araştırmanın Modeli.....	23
3.2.Evren ve Örneklem.....	23
3.3.Veritoplama Araçları.....	26
3.3.1.Kişisel Bilgi Formu.....	26
3.3.2.Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formu.....	26
3.3.3.Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız Testi.....	27
3.4.Verilerin Toplanması.....	28
3.5.Verilerin Analizi	28

BÖLÜM IV

BULGULAR.....	30
4.1. Ölçeklerden Alınan Toplam Puanlar.....	30
4.2. Değişkenlerin Normallik Dağılımına Uygunluğunun İncelenmesi.....	31
4.3. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Ruminatif Eğilimleri ve Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi.....	31
4.4. Katılımcıların Devam Ettikleri Sınıf ve Fakülteye Göre Ruminatif Eğilimleri ve Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi.....	32
4.5. Katılımcıların En Uzun Süre Yaşadıkları Bölgeye Göre Ruminatif Eğilimleri ve Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi	37

4.6. Katılımcıların Anne-Baba Eğitim Durumuna Göre Ruminatif Eğilimleri ve Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi.....	40
4.7. Katılımcıların Anne-Baba Mesleklerine Göre Ruminatif Eğilimleri ve Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi	45
4.8. Katılımcıların Ölçek Puanlarının İlişkisel Analizi.....	49

BÖLÜM V

TARTIŞMA	51
5.1. Tartışma.....	51

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER	55
6.1. Sonuç	55
6.2. Öneriler.....	57

KAYNAKÇA.....	59
----------------------	-----------

EKLER.....	65
Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız Testi	65
Ruminatif Tepkiler Kısa Formu	68
Kişisel Bilgi Formu	69
Etik Kurul Onayı	70
Turnitin Özgünlük Raporu Sonucu.....	71
Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız Testi İzin Belgesi.....	72
Ruminatif Tepkiler Kısa Formu İzin Belgesi.....	72

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1: Örneklemin Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılım.....	23
Tablo 4. 1: Ölçeklerden Alınan Toplam Puan Dağılımı.....	30
Tablo 4. 2: Değişkenlerin Normallik Dağılımı.....	31
Tablo 4. 3: Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılım ve İstatistiksel Analizi...	31
Tablo 4. 4: Katılımcıların Sınıflara Göre Dağılımı ve İstatistiksel Analizi...	33
Tablo 4. 5: Katılımcıların Fakültelerine Göre Dağılımı ve İstatistiksel Analiz.....	35
Tablo 4. 6: Katılımcıların En Uzun Süre Yaşadıkları Bölgelere Göre Dağılımı ve İstatistiksel Analizi.....	38
Tablo 4. 7: Katılımcıların Anne Eğitim Durumuna Göre Dağılımı ve İstatistiksel Analizi.....	40
Tablo 4. 8: Katılımcıların Baba Eğitim Durumuna Göre Dağılımı ve İstatistiksel Analizi.....	43
Tablo 4. 9: Katılımcıların Anne Mesleklerine Göre Dağılımı ve İstatistiksel Analizi.....	45
Tablo 4. 10: Katılımcıların Baba Mesleklerine Göre Dağılımı ve İstatistiksel Analizi.....	47
Tablo 4. 11: Katılımcıların Ölçek Puanları ile Anne-Baba Eğitim Düzeyi Arasındaki İlişki Analizi.....	49
Tablo 4. 12: Katılımcıların Ölçek Puanları Arasındaki İlişki Analizi.....	50

ŞEKİLLER LİSTESİ**Şekil 1:** Kavramsal

Model.....11

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1.Problem Durumu

İnsanlar doğumlarında itibaren çeşitli gelişimsel dönemlerden geçerler. Geçtikleri bu dönemlerde gerçekleştirmeleri gereken görevleri ve bu görevlerin karşılıklarına çıkarttıkları sorunlar vardır. Gelişen teknoloji ve bilimle birlikte kişilerin gelişim görevlerinde karşılaştıkları sorunların çeşitliliği de artmıştır. Ergenlikle başlayan ve yaşam boyu devam eden fiziksel değişiklikler, duygusal çalkantılar, arkadaşlık gruplarındaki değişiklikler, romantik ilişkiler, okul tercihleri, meslek tercihleri ve benzeri birçok sorun çözüm bekler. İnsan yaşamının kalan kısmını da bu gibi sorunlara çözüm bulma çabalarıyla geçirir. Birçok insan bu gelişimsel dönemlerle birlikte gelen sorunlarla karşılaştığında derin düşüncelere dalar ve bir çıkmaza girer. Sorunun kendisine, olumsuz sonuçlarına, neden kendi başına geldiği sorularına dalarak çokça zaman harcar. Nolen Hoeksema 1991 yılında bireyin sorunlarını çözmek için harekete geçmeksizin, içinde bulunduğu duygu durumunu, sorunların olası sebep ve sonuçlarını tekrar tekrar düşünmesini ruminasyon olarak tanımlamıştır.

Martin ve Tessier ise 1996 yılında ruminasyonu, kişinin hedeflediği amaçlarda önüne engeller çıktığında pes etme ya da amaçtan vazgeçme eğilimi göstermeden başarısızlık durumunu sürdürerek, sürekli ve ısrarlı olumsuz düşünerek, başarısızlıklara odaklanarak amacına ulaşmaya çalışması ve kısır bir döngüye girmesi olarak tanımlamıştır.

Ruminasyon, zevk alınan etkinliklerle meşgul olma isteğini ve kişinin yaşam üzerindeki kontrol hissini azaltır, yaşam olaylarının çarpık bir şekilde yorumlanmasına ve geleceğe yönelik kötümserliğe sebep olur, etkisiz problem çözme yöntemlerine ve kişiler arası ilişkilerin bozulmasıyla sosyal desteğin azalmasına yol açar (Esen, 2017). Dolayısıyla bu kişiler daha ümitsiz ve karamsardırlar (Erdur Baker ve ark., 2009). Nolen Hoeksema ve Morrow'un (1991) çalışmasında ruminatif eğilimli bireylerin stresli zamanlarda aktif problem çözmeye daha az yatkın oldukları, Mc Cullough ve arkadaşlarının (2001) çalışmalarında bu bireylerin kişiler arası çatışmalarda uyum bozucu ve hatta tehlikeli bireyler oldukları, Ward ve arkadaşlarının (2003) çalışmalarında ise ruminasyon eğilimi olan kişilerin ürettikleri çözümlerde memnuniyetsizlik ve güvensizlik duyguları yaşadıkları aktarılmıştır.

Ruminasyonun ve cinsiyet ilişkisine bakılan araştırmalarda ise kadınların rumanitif düşünce biçimine ve ruminatif ilişkiye yatkın olma durumları erkeklerden daha fazla olduğu görülmüş, bunun sebebi olarak sosyal statü, sorumluluk, kültürel normlar, erkeklere göre kadınlara daha fazla yüklenen toplumsal baskı gibi sebeplerden bahsedilmiştir. Diğer bir bakış açısına göre ise erkek beyni sorunları izole etmeye, sorunları konuşmak yerine görmezden gelmeye kadınlardan daha yatkın olduğu için ruminasyon eğilimi daha düşük olabileceği yönündedir (Kumar, 2009; Akt: Toprak, 2017).

Problem durumu içinde kaybolan, çözüm yollarını uygulamaya koyamayan bireyler kendini gerçekleştiremeyen, potansiyelini tam olarak kullanamayan ve yaşam deneyimlerinden bütün olarak yararlanamayan bireylere dönüşürler. Rogers ise yaratıcılığın bireylerin kendini gerçekleştirme, pozitif benlik imajı veya kişisel gelişimini sağladığı görüşünü savunmaktadır (Aslan, 2001).

Sungur (1997) yaratıcılığı, sorunlara, bozukluklara, bilgi eksikliğine, kayıp ögelere, uyumsuzluğa karşı duyarlı olmak; güçlülüğü tanımlama, çözüm arama, tahminlerde bulunma ya da eksikliklere ilişkin denenceler geliştirme, geliştirilen bu denenceleri değiştirme ya da yeniden sınama, daha sonra da sonucu başkalarına iletme olarak tanımlamıştır. Wallas (1926) yaratıcılığı problem çözme süreci olarak kabul eder ve evrelere ayırır. Bu evreler hazırlık, kuluçka, aydınlanma ve sonuçların doğrulanmasıdır (Akt: Aslan, 2001).

Torrance ise yaratıcılığı şöyle tanımlamaktadır; ‘Yaratıcılık; problemlere, yetersizliklere, bilgi noksanlığına mevcut olmayan elamanlara, uyumsuzluklara karşı hassasiyet göstermek, zorlukları belirlemede, çözümlere yönelme, tahminlerde bulunma ve sorunlar ile ilgili olarak hipotezler oluşturma veya hipotezleri yeniden oluşturma, çözüm seçeneklerinden birine yönelme ve bunu sınama, tekrar sınama, son olarak sonuçları ortaya koymaktır’ (Bulut, 2014).

Yaratıcı düşünme yaratıcı eyleme katkı sağlayan birçok etkenden birisidir ve farklı düşünme, problem çözme becerisi olarak da tanımlanmaktadır. Yaratıcılık ve problem çözme araştırmacılar tarafından çok yakın bulunmuş ve yaratıcılığın problem çözmenin özel bir formu olduğunu ifade edenler olmuştur (Eren, 2002). Siew’e (2013) göre ise yaratıcılık kavramı hızla değişen toplumların ihtiyaçları, problem çözme

süreçleri, bir sonraki kuşaklara bilgi aktarımı ve yetiştirilmesi konusunda tüm dünyada dikkate alınması gereken bir hazinedir.

Yaratıcılığın bu kadar önemsenmesi sebebiyle araştırmacılar yaratıcı kişilik özelliklerini incelemiş ve benzer bulgulara ulaşmışlar. Bu bulgular: motivasyona sahip olma, farklı düşünebilme, bağımsız olma, geniş bir ilgi odağına sahip olma gibi (Eren, 2002). Torrance (1965) yaratıcı kişiler için esneklik, özgün düşünebilme yetisi, problemlere farklı açılardan bakabilme, espirili olma, yüksek hayal gücü, üretken ve bağımsız olma özellikleri sıralamıştır (Akt: Yıldırım,2006).

Alan yazını inceliğinde yaratıcılık ile sosyo-demografik özelliklerin ilişkisinin, yaratıcılığın akademik başarıya etkisinin, yaratıcılık türlerinin, öğretmenlerin veya öğrencilerin yaratıcılık düzeylerinin, örgütsel ya da sanatsal olarak yaratıcılık gibi birçok konunun incelendiği çalışmalar görülmektedir. Fakat ruminasyon ve yaratıcılık arasındaki ilişkinin incelendiği çalışma sayısı çok azdır. Yaratıcılık ifade edilemeye çalışılırken araştırmacılar tarafından bahsedilen sorunlara karşı duyarlı olma, çözümler arama, hipotezler kurma, üretken ve bağımsız olma, problemlere farklı açılardan bakabilme gibi özelliklerden bahsetmişlerdir. Bazı araştırmacılar yaratıcılığı bir problem çözme süreci gibi görmüştür. Ruminasyon ise var olan problemlere çözüm aramak yerine soruna odaklanmak ve problemi çözmemek, süreci bu şekilde sürdürmek olarak tanımlanmıştır. Yaratıcılığın problem çözme süreçlerine olan olumlu etkisinin ruminasyonu geriletebileceği düşüncesi ile bu çalışmadaki amacımız üniversite öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri ve bölümleri gibi değişkenleri dikkate alınarak öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri ile ruminatif eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

1.2.Amaç

Bu çalışmanın amacı özel bir üniversitesinin Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Mimarlık Fakültesi, Tıp Fakültesi ve Hemşirelik Fakültesinde öğrenim göremekte olan öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri ile ruminatif tepkileri arasındaki ilişkisinin incelenmesidir.

1.3.Alt Amaçlar

1. Öğrencilerin cinsiyeti, yaşadıkları bölge ve tercih ettikleri fakülte, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği değişkenleri ile yaratıcılık düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
2. Öğrencilerin cinsiyeti, yaşadıkları bölge ve tercih ettikleri fakülte, anne ve babanın eğitim durumu, anne ve babanın mesleği değişkenleri ile ruminatif eğilimleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri ile ruminatif eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.4.Araştırmanın Önemi

Ruminasyon ve yaratıcılık arasında yapılan az sayıdaki çalışmada ruminasyonun yaratıcılığı olumlu etkilediği tespit edilmiştir. Bunun sebepleri arasında zihinde artan fikir sayısı öne sürülmüştür. Bazı çalışmalar ise bu iki terimin arasındaki ilişkinin sonuçlarına değinilmiştir (Verhaeghen ve dig., 2005; Cohen ve dig.; 2010; Hinz ve dig., 2017) .

Ruminasyon sırasında artan fikir sayısına bağlı olarak yaratıcılığında arttığı düşünüldüğünde yaratıcılığın geliştirilmesi ve etkin bir şekilde kullanılması ile ruminasyonun olumsuz etkilerinin azaltılabileceği çalışmalara yol göstermesi açısından araştırmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Yaratıcılığın geliştirilmesi için yapılacak eğitim ve etkinlikleri desteklemesi ile öğrencilerin problem çözme becerilerinde arttırılarak önleyici rehberlik hizmetlerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Ayrıca yapılan literatür taramasında ruminatif tepkiler ile yaratıcılığın ilişkisini inceleyen az sayıda çalışmaya rastlanması, bu araştırma alana katkı sağlaması açısından önem taşımaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları:

- Örneklem grubu Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yakın Doğu Üniversitesinde öğrenim görmekte olan 2018-2019 eğitim öğretim yılı öğrencileri,

- Araştırma yaratıcılık testi ve ruminatif tepkiler ölçeğinin ölçtüğü bilgiler,
- Araştırmanın bulguları katılımcıların ölçeklere verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Ruminasyon

Kökeni Latince *Rumen* (selülozu fermentasyon yardımıyla sindirebilen hayvanların midесinin ilk bölümü) kelimesinden gelen ruminasyon on altıncı yüzyıldan bu zamana batı dillerinde “tekrarlayıcı bir şekilde sebeplere ilişkin düşüncelerin zihinde dönüp durması” ve “geviş getirmek” anlamlarında kullanılmaktadır (Karatepe, 2010).

Ruminasyon; kişinin ısrarla içinde bulunduğu duygu durumunu, bu durumun belirtilerini, olası sebepleri ya da sonuçlarını devamlı olarak düşünmesi fakat sorunu çözmek için harekete geçmemesidir (Hoeksema, 1987).

Nolen Hoeksema 1991 yılında ise ruminasyonu bireyin sorunlarını çözmek için harekete geçmeksizin, içinde bulunduğu duygu durumunu, sorunların olası sebep ve sonuçlarını tekrar tekrar düşünmesi olarak tanımlamıştır.

Nolen-Hoeksema ve arkadaşlarının (1994) geliştirdiği Tepki Biçimleri Kuramına göre ruminasyon, bireyde depresyona neden olma olasılığı olan belirtilere odaklanmış tekrarlayan ve pasif bir düşünce biçimidir. Ruminasyon durumunda bireyde ortaya çıkan düşünceler ve tepkiler depresyon belirtilerine yahut bunların olması muhtemel sonuçlarına karşı oluşur. Ruminatif düşünceler depresyon belirtilerini daha belirginleştirebilir ve depresyon süresini uzatabilir (Sarıçam, 2014). Orijinal tepki stilleri teorisine göre ruminasyon, olumsuz düşünceyi geliştirerek, problem çözmeyi bozarak, araçsal davranışa müdahale ederek ve sosyal desteği aşındırarak depresyonun devam etmesini ve şiddetlenmesini sağlayabilir (Hoeksema ve dig., 2008).

Martin ve Tessier ise 1996 yılında ruminasyonu, kişinin hedeflediği amaçlarda önüne engeller çıktığında pes etme ya da amaçtan vazgeçme eğilimi göstermeden başarısızlık durumunu sürdürerek, sürekli ve ısrarlı olumsuz düşünerek, başarısızlıklara odaklanarak amacına ulaşmaya çalışmaması ve kısır bir döngüye girmesi olarak tanımlamıştır. Bu tanımdaki ısrarlı ve sürekli düşünme obsesif

düşünceden farklıdır. APA (American Psychology Association)' ya göre obsesyon; istemeden gelen uygunsuz olarak yaşanan, belirgin sıkıntı ve kaygıya sebep olan, benliğe yabancı ve tekrarlayıcı özellikte sürekli düşünceler, dürtüler ve düşlemlerdir. Ruminasyonla arasındaki en belirgin farklılık obsesyonların kişilerin gerçek yaşam problemleri ile ilgili olmamasıdır. Obsesyonlarda birey düşüncelerini baskılamaya çalışır ve bu düşüncelere sahip çıkmaz. Ruminasyonda ise birey düşüncelerinin ortaya çıkma sebebini bilir, bu düşünceler üzerinde denetimsel ve dengeleyici bir güce sahiptir (Sarıçam, 2014).

Kendine odaklanan, tekrarlayan, soyut ve genel düşünme tarzı, konsantrasyon ve dikkat dağınıklıkları, yetersiz ve zayıf problem çözme ve çözüm uygulamaları endişe ve ruminasyonun ortak özellikleri olarak sıralanabilir. İkisini birbirinden ayıran nokta ise endişede henüz gerçekleşmemiş geleceğe yönelik tehditlere yönelik odaklanma görülür. Ruminasyonda ise geçmişteki olayların üzerinden geçme, neden onların başına geldiğini merak etme ve olayların anlamaları üzerine düşünmeye yönelik odaklanma görülür (Holeksema ve dig., 2008).

Cann ve arkadaşları ise 2011 yılında ruminasyonu istemli ve girici olarak iki kategoriye ayırmışlardır. Olayı ve olayın etkilerin anlamak için kendi isteğiyle, amaca yönelik düşünme düşünme tarzı, istemli ruminasyon olarak tanımlanır. Girici ruminasyon ise kişinin bilinçli olarak aklına getirmeyi seçmediği düşüncelerin istemsiz olarak ortaya çıkma durumudur.

2.2. Ruminasyon ile İlgili Kuramsal Açıklamalar

2.2.1. Tepki Biçimleri Kuramı

Hoeksema ve arkadaşlarının (1994) geliştirdiği Tepki Biçimleri Kuramına göre ruminasyon, bireyde depresyona neden olma olasılığı olan belirtilere odaklanmış tekrarlayan ve pasif bir düşünce biçimidir. Buradaki düşünme şekli çözüm veya farklı çözüm seçenekleri bulmak değil, sorunun direk kendisi üzerine olan bir düşünme şeklidir (Sarıçam, 2014). Bu kurama göre kişiler ruminasyon yaptıklarında 'Neden bu durumdan kurtula mıyorum?', 'Bu durumdan asla kurtulamayacağım.' Gibi düşünceleri tekrarlı olarak akıldan geçirirler. Bu düşünceler yapıcı problem çözmeye

engel olduğu gibi, bireyin ruminatif düşünce döngüsünde takılı kalmasına zemin hazırlar (Hoeksema ve Davis, 1999).

2.2.2. Amaca Yönelik İlerleme Kuramı

Martin ve Tesser’e göre ruminasyon bir zeigarnik etkisi örneğidir. Zeigarnik etkisi ise tamamlanmamış bir işin tamamlanmış işe göre daha fazla akılda kalma olasılığı taşımasıdır. Amaca yönelik ilerleme teorisinde ise ruminasyon henüz ulaşılammış önemli, yüksek amaçlar hakkında tekrarlayıcı düşünme eğilimidir. Ancak ruminasyonu tetikleyen sadece ulaşılammayan amaçlar değil kişinin amaca ulaşmak için izlediği yollun gidişatının kendi standartlarını karşılamaması durumu da tetikleyici olabilir (Karatepe, 2010). Başka bir ifadeyle ruminasyon yarım kalmış, ulaşılammış veya başarılammış amaçlar ya da hedefler üzerine derin bir şekilde tekrarlı düşünmedir. Amacın önem derecesinin büyüklüğü de ruminasyonun oluşma olasılığını ve şiddetini artırır (Sarıçam, 2014).

Martin ve arkadaşları (2004) ruminasyonun; bireyler amaçlarına ulaştıklarında, amaca yönelik ilerleme sağladıklarında ya da amaçtan uzaklaştıklarında sona erdiğini ifade etmişlerdir.

2.2.3. Öz Düzenleyici Yürütücü İşlevler Kuramı

Bu kuram ruminasyonu genellikle olumsuz olan, çok geniş içeriğe sahip, kendilikle bağlantılı ve birçok ruhsal hastalığın duygu durum bozukluklarının temeli sayar (Sarıçam, 2014). Öz düzenleyici yürütücü işlevler kuramına göre ruminasyon otomatik ve kontrol edilebilen bir süreç olmakla beraber endişenin bir alt boyutu olarak görülürmüştür. Kurama göre ruminasyon içeriği fazlaca geniş ve genellikle olumsuz olarak değerlendirilir. Ruminasyon şu an ki durum ve arzulanan arasındaki uyumsuzlukla başlar (Neziroğlu, 2010).

Kuramın ruminasyon tanımını özetleyecek olursak; ruminatif düşüncenin içeriği yeterlilik hissinin ve kendine güvenin azalmasıyla tetiklenip, mevcut durum ile arzulanan durumun uyumsuz algılandığı benlik algısıyla ilişkidir. Başa çıkma stratejisi olarak dış faktörlerden ziyade içsel süreçlerle devam eder. Baş etme stratejisi olarak

kullanılan ruminasyon duygusal uyumsuzluğu ve patalojiiyi arttırmaktadır (Karatepe, 2010).

2.2.4. Üzüntü İlişkili Ruminasyon Kuramı

Tepki biçimleri kuramından sonra ruminasyonla ilgili çalışmalarda araştırmacılar kuram çerçevesinde ruminasyonun oluşmasına etki eden alternatifleri incelemişler ve bunlardan birinin üzüntü olduğunu ifade etmişlerdir. Üzüntü kayıp durumunda verilen normal bir tepkidir (Sarıçam, 2014). Bu kuram çerçevesinde Conway ve arkadaşları (2000) ruminasyonu bireyin şu anki üzüntüsü ve üzüntüyle ilgili koşullar hakkından ki tekrarlı düşünceleri olarak tanımlamışlardır. Teoriye göre bu düşünceler olumsuz duyguların içeriği ve öncülleri ile ilişkilidir. Hedefe yönelik değildir ve sosyal olarak paylaşılmaz.

2.2.5 Strese Tepki Olarak Ruminasyon Kuramı

Alloy ve arkadaşları tarafından geliştirilen kuramda ruminasyon tepki biçimleri kuramından farklı olarak depresif belirtilere bir tepki olarak ortaya çıkmaz. Bu kuramda ruminasyon depresif epizyodun başlamasında etkili olabilecek bilişsel bir süreç olarak görülür (Karatepe, 2010). Strese tepki olarak ruminasyon, stresli bir yaşantıdan sonra bireyin olumsuz çıkarımlara yönelmesi ve bu olumsuz çıkarımları sıkla düşünmesi olarak ifade edilir (Önal, 2014).

2.2.6. Olay Sonrası Ruminasyon Kuramı

Sosyal fobi üzerine yapılan araştırmalar ile ortaya çıkan kuram ruminasyonun kişiler arası sosyal etkileşimlere bağlı olarak ortaya çıktığını ifade eder. Yapılan çalışmalarda sosyal kaygısı yüksek bireylerin problemlili veya utanç verici bir durum yaşadiktan sonra diğer bireylerden olay üzerine daha fazla düşündükleri ortaya çıkmıştır. Bu bireylerin söz konusu olayın detaylarına, olay esnasında dışarıdan nasıl göründüklerine, olayın içindeki diğer bireylerin negatif yorumları üzerine çokça düşündükleri görülür (Clark, 2001; Morgan ve Banerje, 2008).

Bu kuram kapsamında sosyal kaygısı fazla olan kişilerin daha fazla ruminasyon eğilimi olduğu, düşünce içeriklerinin çok daha fazla negatif ve gerçek dışı olduğu ifade edilir (Kashdan ve Roberts, 2007; Karatepe, 2010; Sarıçam, 2014).

2.2.7. Çok Boyutlu Ruminasyon Kuramı

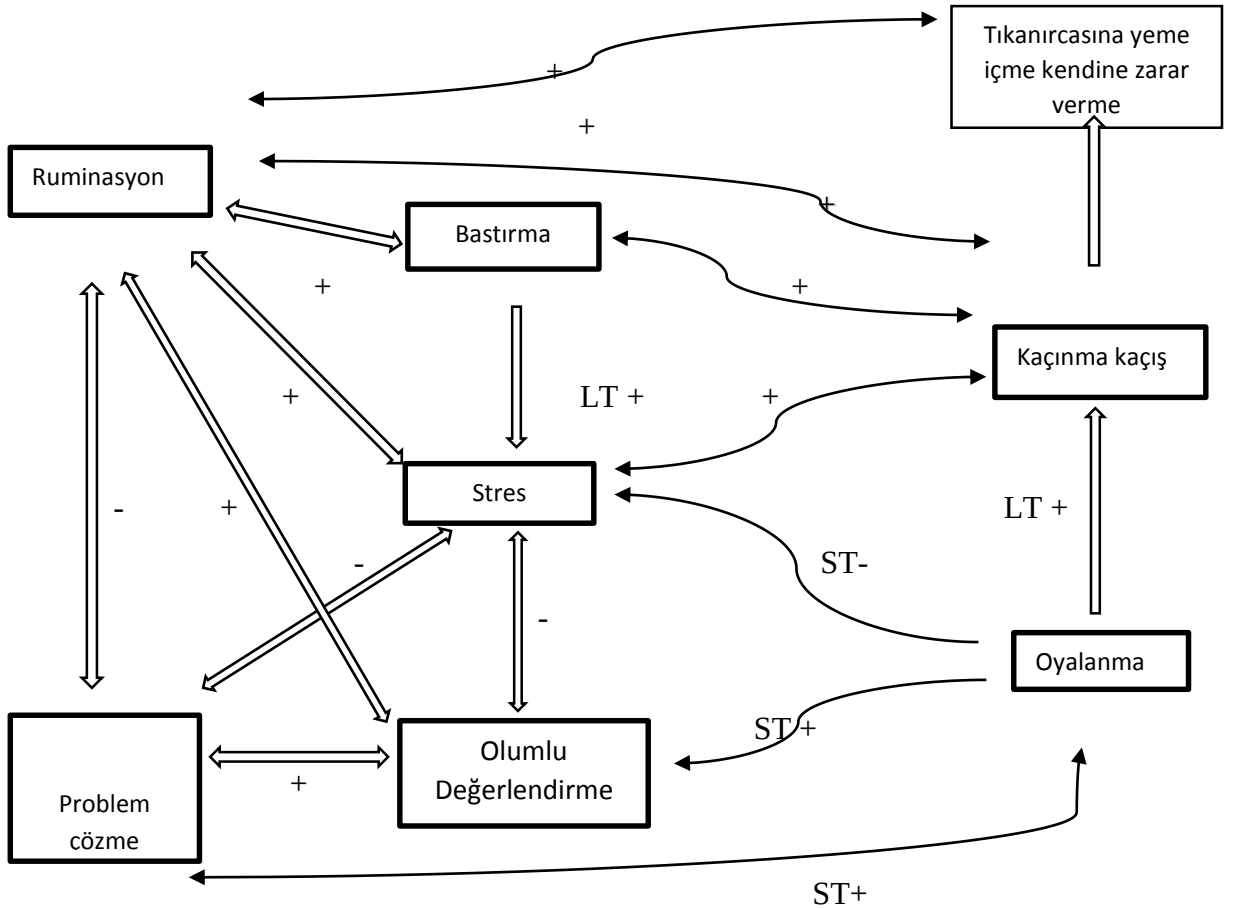
Çok boyutlu ruminasyon kuramına göre ruminasyon başa çıkma stratejisi olarak ifade edilir ve üç alt boyutta ifade edilir. Birincisi araçsal ruminasyondur. Burada patalojik olmayan daha çok sorunun çözümüne yönelik düşünme biçimi söz konusudur (Karatepe, 2010). İkincisi duygu odaklı ruminasyondur. Depresif ruminasyon tanımına benzer, olumsuz duygu ile baş etmeyi güçleştiren bir düşünme biçimidir. Üçüncüsü ise anlam araştıran ruminasyondur. Burada ise psikopatolojik olan ve duygudurumla beraber mental hastalıklarda iyileşmeyi güçleştiren bir düşünme stili hakimdir (Wentzell, 2003).

2.3.Ruminatif Eğilimi Olan Bireylerin Kişilik Özellikleri

Ruminatif eğilimi olan bireylerin devamlı olarak kendi sorunları ve bu sorunların oluşturduğu olumsuz duygu durumlarına odaklanarak sorunlara bir çıkış yolu bulmaya çalıştıkları düşünülmektedir (Hoeksama, 1991). Olayların yarattığı olumsuz duygu durumuna odaklanan birey bu olumsuz yaşantının sonucunu da daha uzun süre yaşar. Bu sebeplerden ötürü ruminatif özellikler gösteren bireyler kendileri ve gelecekleri hakkında kötümserlerdir. Sosyal ilişkilerinde çoğunlukla sorun yaşayan ve problem çözme becerilerinden yoksun bireyler olarak tarif edilirler (Lyubomiesky ve Hoeksema, 1993). Ruminatif eğilimi olan bireylerin problemlerini ezici ve çözülmez olarak değerlendirdikleri, problemlere yönelik değerli bir çözüm yolu bulsalar dahi bu çözüme olan güvenlerinin az olduğu bu sebepten dolayı çözüm yolunu denemekten çekindikleri ve sorunların çözümü için daha fazla zaman talebinde bulundukları görülmüştür (Hoeksema ve dig., 2008). Yine bu bireylerin kişiler arası çatışmalarda uyum bozucu ve tehlikeli tepkiler verme eğiliminde oldukları ifade edilmiştir (Mc Cullough ve dig., 2001).

Hoeksema ve arkadaşlarının (2008) ruminasyon ile duygu düzenleme ve başa çıkma yöntemleri arasındaki ilişkiyi özetletmek amacıyla oluşturdukları kavramsal

model Şekil 1’de özetlenmiştir. Kavramsal modele göre Şekil 1’de görüldüğü üzere ruminasyonun tıkanırmasına yeme-içme, kaçınma- kaçma, bastırma, stres ve olumlu değerlendirme gibi duygu düzenleme ve başa çıkma yöntemleri ile pozitif ilişkisi olduğu görülmüştür. Problem çözme becerileri ile arasında negatif ilişkisi olduğu görülmektedir.

Şekil:1 Kavramsal Model

(+: pozitif etki, - : negatif etki, ST: Kısa dönem etki, LT: Uzun dönem etki)

2.4.Yaratıcılık

Sözlük anlamı yaratmak, üretmek, yapmak olarak görülen yaratıcılık, Latince’de ‘Crare’ İngilizce’de ‘Creativity’ olarak karşımıza çıkar. Psikolojinin gelişmesiyle beraber deha ile aynı anlamda kullanılan yaratıcılık, bu terimden ayrılmış

ve yirminci yüzyılda bilimsel olarak araştırılan bir alan olmuştur (Anderson, 2009; akt: Filiz, 2013). İnsanlık tarihi kadar eski olan yaratıcılık kavramı hakkındaki ilk bilimsel çalışma 1921 yılında Stanford Üniversitesi'nde Lewis Terman tarafından 'deha' ve 'yüksek zeka' kavramlarının aynı olduğu hipotezi üzerine yapılan çalışmalar olmuştur. Bu çalışma ile başlayan araştırma süreci Guilford'un Amerikan Psikoloji Derneği'ndeki 'Yaratıcılık' konusunda araştırma yapılması çağrısıyla hız kazanmış ve yaratıcılık üzerine birçok çalışma yapılmaya başlanmıştır (Alder, 2004; Andersan, 2001; Kaufman ve Sternberg, 2007; Akt: Gürhan, 2017).

Bu süreçle başlayan yaratıcılık araştırmaları ile çok sayıda yaratıcılık tanımı da ortaya çıkmıştır. Arieti'ye (1976) göre 'sihirli değnek'; Feist'e göre 'deneysel incelemenin sınırlarının dışında ve gizemli'; Andreasen ise 'Yaratıcılık yaşama yepyeni bir gözle bakabilme ve bunu kullanarak güzel veya işe yarayan şeyler ortaya çıkarabilme yeteneğidir.'; Luecke (2008) ise yaratıcılığı 'sorunları çözmek, ihtiyaçları gidermek için yeni fikirler geliştirme ve bunları dile getirmektir.' şeklinde tanımlamıştır. Fisk'in tanımında ise yaratıcılık yeni fikirler bulmak veya var olan fikirler arasında karışımlar oluşturmak amacıyla geçirilen düşünce sürecidir (Diri, 2014; Gürhan, 2017; Karaçay, 2009). Rogers (1954) ise yaratıcılığın bireylerin kendini gerçekleştirme, pozitif benlik imajı veya kişisel gelişimini sağladığı görüşünü savunmaktadır (Aslan, 2001).

Torrance ise yaratıcılık kavramını şöyle tanımlamıştır: Yaratıcılık; sorunlara, yetersizliklere, bilgi eksikliğine, çözümler arama tahminler yapma ve eksiklikler ile ilgili olarak hipotezler kurma ya da hipotezleri değiştirme çözüm yollarından birini seçme ve deneme, yeniden deneme, daha sonra da sonuçları ortaya koymaktır (Alkan, 2014; Bulut, 2014; Filiz, 2013; Gürhan, 2017, Yıldırım, 2006).

Siew'e (2013) göre ise yaratıcılık kavramı hızla değişen toplumların ihtiyaçları, problem çözme süreçleri, bir sonraki kuşaklara bilgi aktarımı ve yetiştirilmesi konusunda tüm dünyada dikkate alınması gereken bir hazinedir (Gürhan, 2017). Yaratıcı düşünme yaratıcı eyleme katkı sağlayan birçok etkenden birisidir ve farklı düşünme, problem çözme becerisi olarak da tanımlanmaktadır. Yaratıcılık ve problem çözme araştırmacılar tarafından çok yakın bulunmuş ve yaratıcılığın problem çözmenin özel bir formu olduğunu ifade edenler olmuştur (Eren, 2002).

Fakat bir problem çözme sürecinin yaratıcı olabilmesi için aşağıdaki koşullardan en az birini karşılaması gerektiği vurgulanmıştır (Mc Fadzean, 1998).

1. Düşüncenin ürünü düşünen ya da onun kültürü açısından yeni ve değerli ise
2. Düşünce geleneksel değilse (önceden kabul gören düşünceyi reddediyor veya değiştiriyorsa)
3. Düşünce yüksek motivasyon, ısrar veya yüksek yoğunluk getiriyorsa
4. Problemin başlangıçtaki durumu karışık ve eksik tanımlanmışsa görevin önemli bir bölümü problemin kendisini düzenlemektir.

Wallas'da (1926) yaratıcılığı problem çözme süreci olarak kabul eder ve evrelere ayırır. Bu evreler hazırlık, kuluçka, aydınlanma ve sonuçların doğrulanmasıdır (Aslan, 2001).

1. Hazırlık Evresi: Problemin tanımlanması, ihtiyaçların saptanması için geçen dönemdir. Çözüm ve ihtiyaçlar için veri ve materyal toplanır. Bu dönem geçmiş yaşantıların değerlendirildiği, önceki çözüm yollarının hatırlandığı, bu sebeple de yaratıcı güçlerin ön planda olduğu dönemdir.
2. Kuluçka Evresi: Bu süreçte farkında olmaksızın problem üzerine yoğunlaşma söz konusudur. Elde edilen bilgiler tüm yönleri ile incelenir ve özümser.
3. Aydınlanma Evre: Çözümün bireyin aklında ani bir şekilde ortaya çıktığı süreçtir.
4. Sonuçların Doğrulanması Evresi: kişinin aydınlanma döneminde bulunduğu çözümün problemi çözme konusunda yeterli olup olmadığının, çözümün gereksinimleri karşılayıp karşılamadığının değerlendirildiği evredir (Aslan, 2001; Bağcı, 2003; Bulut, 2014).

2.5. Yaratıcı Birey Özellikleri

Yaratıcılık ile ilgili yapılan çok sayıdaki araştırmanın içerisinde yaratıcı birey özellikleri ilgi çekici alanlardan olmuştur. Bir çok araştırmacı yaratıcı bireylerin kişilik özellikleri inceleyen çalışmalar yapmıştır. Guilford (1973) sanatçılar, yazarlar, bilim adamları ve benzeri alanlardaki yaratıcılıkları yüksek bireylerle yapılan

araştırmalardan yaratıcı insan özelliklerini aşağıdaki şekilde özetlemiştir (Akt: Filiz, 2013).

- Esneklik
- Hasasiyet
- Merak
- Bağımsızlık
- Yansıtma
- Eylem
- Konsantrasyon ve kararlılık
- Bağlılık
- Özgünlük
- İlgi alanının geniş olması
- Ayrıntılandırma
- Akıcılık

Bentley (1999), yaratıcı kişi özelliklerini aşağıdaki şekilde sıralamıştır (Yıldırım, 2006):

- Yaratıcı kişiler başka kişilerle beraber zaman geçirmekten ve sohbet etmekten hoşlanırlar.
- Pes etmezler ve motivasyonları bozulmaz.
- Başarıyı elde etmek için bir konuda uzun ve sıkıntılı bir sürece girebilirler.
- Araştırma ve deney yapma konusunda fazlaca geçmiş deneyimleri vardır.
- Mizah anlayışları çok iyi gelişmiştir.

Yaratıcı bireylerin özelliklerini araştırmak için yapılan çok sayıdaki testlerden biride Gaugh'un Yaratıcı Kişilik Skalasıdır. Bu testin yapılan geçerlilik çalışmaları yüksek yaratıcılığa sahip kişilerin öz güvenlerinin yüksek ve ilgi odaklarının geniş oldukları görülmüştür. Yaratıcılık düzeyi düşük olanların ise ilgi odaklarının dar ve geleneksel kişilik özellikleri gösterdikleri tespit edilmiştir (Cummings ve Oldham, 1997).

2.6. Yaratıcılık ile İlgili Kuramsal Açıklamalar

2.6.1. Psikoanalitik Yaklaşım

Psikoanalitik kuram yaratıcılık hakkındaki görüşlerimde kişiyi merkeze alan bir kuramdır. Bilinçdışı davranışlarla ilişkiler kurabilen, yaratıcılık sürecini tekrardan kurgulayarak dönüştürebilme yeteneği olan bireyleri yaratıcı bireyler olarak nitelendirir (Onur, 2018). Psikoanalitik kurama göre bilinç öncesi yaratıcılığın esasını barındıran alandır. Yaratıcılığın ortaya çıkması için düşünmeyi sınırlandıran ve yeni çözümlerin planlanmasını engelleyen mantıksal ve rasyonel düşünmeden arınmak gerekir (Sungur, 1997).

Freud yaratıcılığı bireyin içsel çatışmalarından kaynaklandığını ifade etmiştir (Genç, 2000). Psikoanalitik yaklaşıma göre yaratıcılık, bireyin olumsuz taraflarından oluşur; insanın içsel çatışmalarının ve libidosunun onaylanan toplumsal davranışlara dönmesidir (Ülgen,1995; Akt: Bulut, 2014). Freud'a göre yaratıcılık kişinin hastalıklı olma durumudur. Yaratıcılık ve psikopataloji arasındaki farkı şöyle açıklamıştır. Yaratıcılık toplumsal olarak kabul görebilecek şekilde davranışta serbest kalan enerjisi temsil ederken psikopataloji, toplumsal olarak kabul görmeyecek davranışa yönelen enerjidir (Royer ve Feldman, 1984; Akt: Yıldırım, 2006).

Jung yaratıcılığı, bilinçsiz davranışların tamamından oluşan bireysel yetenek olarak ifade eder. Hammaddesini ise toplumsal bilinçaltı olarak tanımlar. Kris ise yaratıcılığı, savunma mekanizmalarının ortadan kalması ile bireyden aniden ortaya çıkan, geçici olarak mantıksal ve rasyonel düşünmenin ortadan kalktığı ilk düşünme dönemidir (Onur, 2018). Kubie ise id'in üstünlüğünü redederek bilinç eşiği düzeyinde yaratıcılık rolünün üstlenildiğini ifade eder (Yıldırım, 2006). Adler ise bireyin fikir ve davranışlarını şekillendirmesini doğuştan olan bir yetenek sonucu olduğunu, yaratıcılığın ise bir eksikliği tamamlamak veya savunma mekanizması olarak ortaya çıktığını savunmaktadır (Gürhan,2017).

2.6.2. Gestalt Yaklaşım

Gestalt kuramcıları yaratıcılık kavramı yerine üretken düşünce ve sorun çözme

kavramlarını kullanmayı tercih ederler. Yaratıcı süreci kademeli ya da parçalı değilde bir bütün olarak incelerler (Genç, 2000). Problemin çözümü bulunmaya çalışırken öğeleri toplamak yerine problem bir bütün içinde çözmeye çalışırlar. Çözümün ani bir aydınlanma şeklinde ortaya çıkacağını ifade ederler (Yıldırım, 2006). Gestalt kuramına göre yaratıcılık çözüm bekleyen problemlerin veya ortaya çıkan sıkıntıların bir işlevi olarak, belirli durumu tekrardan yenin bir bütünün içinde keşfetmektir. Sorun yarım kalmış ve tamamı olamayan bir bütüdür. Yaratıcılık ise üretken düşünce ve sorun çözme olarak olarak görülür (Onur, 2018; Bulut, 2014; Sungur, 1997). Gestalt psikologları problemler, yaratıcı düşünce ve davranışlardan bahsetmelerine rağmen yaratıcılık sürecini açıklamamışlardır (Onur, 2018). Wertheimer (1945) yaratıcı düşünce için ilk olarak problem durumları ve sıkıntıların gözden geçirilerek yapısal bir şekilde değerlendirilmesi gerektiğini ifade eder. Daha sonra problem yaşayan birey, sıkıntılarının hangi durumlarla ilgisinin olduğunu bütün ve parçalarıyla ilişkili bir şekilde düşünmesi gerektiğine değinir. Sorunun esas ve önemsiz kısımları birbirinden ayrılması, yapısal doğruluğun parçasal doğruluktan daha çok aranması gerkeliliğini vurgulamıştır (Akt: Sungur, 1997).

2.6.3. Çağrışım Yaklaşımı

Çağrışım yaklaşımında yaratıcılık düşünceler arasındaki çağrışımlar aracılığıyla açıklanır. Düşünceler arasındaki çağrışımların yeni düşünceler oluşturduğunu, bu çağrışımların sayısının fazlalığı ve alışmamış olmalarının yaratıcılığı belirleyen faktörler olduğunu savunurlar (Gürhan,2017; Bulut, 2014). Yaratıcı süreç belli bir işe yarayan veya belli şartları gerçekleştiren bazı çağrışım elemanlarını yakınlılaştırarak, yeni oluşumlar oluşturma olarak tanımlanır (Sungur, 1997).

Mednick Uzak Çağrışım Testini geliştirmiş ve bu yaklaşımda uygulamaya koymuştur. Ona göre her bireyin yaratıcılık farklıdır ve yaratıcılık düzeyi bireylerin çağrışımsal hiyerarşisinden etkilenir. Mednick yaratıcı kişilerin ırsak düşünme sitemini daha etkili kullandıklarını ifade etmiştir (Sevimli, 2015). Yaratıcılığın olumlu tesadüfler, benzerlik ve aracılık ile ortaya çıkabileceğini ifade eder (Yıldırım, 2006).

Galton'nun görüşüne göre ise, etki ile tepki arasında bağın oluşmasıyla ortaya

çıkan çağrışımlar kaynağını geçmiş deneyimlerden alırlar. Her çağrışım sıralı olarak yeni bağlantılar oluşturarak kişiye yeni içgörürler katarlar. Yaratıcı problem çözme, benzeşimler devamlılığı olarak değerlendirilir ve bu benzeşimler devamlılığı yaratıcılığın besleyici unsurları olarak görülür (Potur, 2007).

2.6.4. İnsancıl Yaklaşım

Bireyin yaşam kalitesi ve içsel mutluluğunu önemseyen insancıl yaklaşım, kişinin geçmiş deneyimlerini değil o anki tecrübe ve fikirleriyle ilgilenir. Yaratıcılığın bireyin egosunun dışında ve bilinçsiz davranışlarda olduğunu kabul etmeyen insancıl yaklaşım, yaratıcılığın kişinin kendi yeteneklerini bilinçli ve belirli bir hedefe yönelik olduğu zamanda gerçekleşeceğini savunur (Onur, 2018).

İnsancıl yaklaşıma sahip yazarlar yaratıcı gücün uygunluk içinde ve baskıdan bağımsız ortamlarda gelişip ortaya çıkacağını idda ederler (Royer ve Feldman, 1984; Akt: Yıldırım, 2006). Bu yaklaşıma göre yaratıcılık bireylerde istendik bir etkinliktir ve kişiler bu özelliği doğuştan getirirler. Yaratıcılık insancıl yaklaşıma göre ürün yada süreç odaklı olmaktan ziyade insanın iç ve dış yaşam kalitesi ile ilgilidir (Onur, 2018).

Rogers yaratıcılığı amaca yönelik, yarar sağlayan ve bilinçli bir süreç olarak ifade eder. Rogers, bireyin tek başına değerli olduğunu kabul etmesini, çevresel kısıtların olmadığı bir ortam sağlanmasını, duygu sezisi, empati ve anlayışı yaratıcılık kısıtları olarak belirlemiştir (Onur, 2018).

Maslow ise yaratıcılığı ihtiyaçlar hiyerarşisinin en üst basamağındaki kendini gerçekleştirme basamağında yer vermiştir. Bu basamakta yaratıcılığın bir çaba sarf etmeksizin kendiliğinden ortaya çıkacağını ifade etmiştir (Gürhan, 2017; Onur, 2018).

2.6.5. Bilişsel-Gelişimsel Yaklaşım

Bilişsel yaklaşıma göre yaratıcı düşünce durağan değil dinamik ve gelişebilen bir denge olarak tanımlanır. Bu karamda eş ve zıt anlamaları birlikte kullanma, girdileri akılcıca düzenleme, esnek düşünerek sorunları çözüme ulaştırma ve sonuçta özgün bir çıktı elde etmek yaratıcılık olarak görülür (Coyne, 1997; Hanne ve Barber, 2001; Parsıl, 2012 Akt: Onur, 2018). Bu kuramda yaratıcılık kişi, süreç ve ürün özelinde değerlendirilir. Bireyler gelen uyarıları algılayabilme, işleme ve anlamdırma yetenekleri aracılığıyla yaratıcılıklarını beslerler (Onur, 2018).

Feldman ise Piaget' in zihinsel gelişim kuramı ile yaratıcılığı birleştirmiştir. Piaget'ten yola çıkarak oluşturduğu yaratıcı başarıma sürecinde Piaget'in zihinsel gelişim aşamaları arasında ortak noktalar bulmuştur. Bunlar; çözüme gösterilen tepkiler genellikle süprizdir, çözüm bir defa gerçekleştiğinde genellikle açık ve şeffaf bir biçimde görülür, problem için yapılan çalışmalar çoğunlukla çözüme taraf çekilme hissi yaratır, çözüme bir defa ulaşıldığında önemini yitirir (Bulut, 2014). Feldman yaratıcılığı zihinsel gelişim sürecinin özel bir durumu olarak ele almıştır (Gürhan, 2017). Yaratıcılığı etkileyen etmenleri; sosyal-duygusal süreçler, aile, eğitim, kültürel bağlamlar olarak değerlendirmiştir (Onur, 2018).

2.6.6. Faktöriyalist Yaklaşım

'İnsan Zekasının Yapısı' modelini ortaya koyan Guildford bu yaklaşımın temsilcisidir. İşlemler, ürünler ve içerik olarak zekayı üçboyutta ayırmıştır. Bellek, bilişsellik, yakınsak düşünce, ırakasak düşünce ve değerlendirme işlemsel boyutun süreçleri olarak görülür. İçerik boyutunda ise ne tür materyaller kullanılarak zihinsel süreçlerin devamlılığının sağlandığı ele alınır. Ürünler boyutunda ise kişilerin verileri kavrayış şekilleri ve bunlara verdikleri cevapların türleri ele alınır. Bu kurumda yer alan yakınsak düşünme güvenli, planlı ve tutucu düşünme biçimini temsil ederken ıraksak düşünce fazlaca sayıda çözüme ulaşabilme söz konusudur. Faktöriyalist kuramda yaratıcılık ıraksak düşünce üzerine temellendirilmiştir (Yıldırım, 2008).

2.7. İlgili Araştırmalar

2.7.1. Ruminasyon ve Yaratıcılık ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Çekmecelioğlu (2002) iş çeversinin teşvik edici ve engelleyici değişkenleri ile yaratıcılık arasındaki ilişkiyi incelemiş ve iş grubunun desteğinin, örgütsel cesaretlendirme ve desteğin, işin niteliğinin yaratıcılık üzerine pozitif yönde etkisinin olduğunu saptamıştır.

Yıldırım (2006) çalışmasında öğretmenlerin yaratıcılığa bakış açısı ve ana sınıfı öğrencilerinin yaratıcılık düzeylerinin öğretmenlerin yaratıcılık düzeyleri ile ilişkisini incelemiştir. Anne eğitim durumunun çocukların yaratıcılık puanı üzerinde etkisinin çok olduğu saptanan araştırmada öğretmenlerin ve çocukların yaratıcılık puanları arasında farklılık tespit edilememiştir.

Erdur ve arkadaşları (2009) yaptıkları çalışmalarında ergenlerde görülen psikolojik belirtilerin yordayıcıları olarak ruminasyon ve öfke ifade tarzlarını incelemişlerdir. Çalışmalarında 13-18 yaş arası 311 kız, 244 erkek öğrenci katılmıştır. Çalışmaya dahil olan ergenlerde kızların öfkelerini erkeklerden daha fazla bastırdıkları, daha çok depresyon ve kaygı semptomları gösterdikleri tespit edilmiştir. Bu nedenlerden ötürü kızların erkek ergenlerden daha fazla ruminasyon eğilimli oldukları görülmüştür. Ergenlerin ruminative eğilimleri artıkça depresyon ve kaygı belirtilerinde artma görülmüş, bu sebeplede araştırma kapsamında ülkemiz ergenleri için ruminative eğilimlerin ve öfke ifade tarzlarının psikolojik belirtilere yordayıcı rol oynadığı görülmüştür.

Neziroğlu (2010) çalışmasında ruminasyonun yaşantısal kaçınma ve problem çözme becerileri ile depresif belirtiler arasındaki ilişki araştırmıştır. Yaşantısal kaçınma puanını sadece ruminasyonun alt boyutlarından olan geviş getirir gibi düşünme yordadığı görülmüştür. Depresif belirtileri yüksek olan katılımcıların ruminasyonun alt boyutlarının problem çözme becerilerini daha güçlü şekilde yordadığı saptanmıştır. Depresif belirtilerin yordayıcıları arasında ise ruminasyonun alt boyutlarından sadece geviş getirir gibi düşünme ve problem çözme yaklaşımlarından kendine güvenli yaklaşım ve kaçınan yaklaşım olduğu görülmüştür.

Bugay ve Erdur (2011) ruminasyonu toplumsal cinsiyet ve yaşa göre inceledikleri çalışmalarında 555 lise, 311 üniversite öğrencisi üzerinde çalışmışlardır. Çalışmalarında öncelikli olarak öğrencilerin yaş ve cinsiyetleri açısından anlamlı bir şekilde farklılık olup olmadığını incelemişler ve kız öğrencilerin ruminasyon puanlarının erkek öğrencilerden yüksek olduğunu görmüşlerdir. Fakat çalışmalarında tepki stilleri kuramında belirtilen ve daha önce yapılan çalışmalarında kuramı desteklediği gibi yaş ile ruminasyon arasında bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmamıştır. Yapılan çalışmada öğrencileri beş yaş grubuna ayırmışlar fakat yaş ile ruminasyon arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Genel olarak araştırma sonucunda cinsiyete göre ruminasyon eğilim düzeyinin farklılık gösterdiği ve toplumsal cinsiyet ve psikolojik problemler arasındaki ilişkide ruminasyonun etkili bir aracı değişken olduğu saptanmıştır.

Filiz (2013) kimya dersleri için bilimsel yaratıcılık ölçeği geliştirme ve genel yaratıcılık ve bilimsel yaratıcılık arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla çalışmasını

251 kız, 110 erkek üniversite birinci sınıf öğrencisi ile yapmıştır. Çalışmasında geliştirdiği kimyada yaratıcılık ölçeği ile diğer ölçeklerden alınan puanların hiçbirinin cinsiyetler arası farklılık göstermediği saptanmıştır. Bilimsel yaratıcılık ile kimyada bilimsel yaratıcılık ölçeklerinin ilişki düzeyi, bu iki ölçeğin genel yaratıcılık ölçeğinden alınan sonuçlarla olan ilişki düzeyinden yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar bağlamında çalışmacı yaratıcılığın herkeste olan bir özellik olduğu fakat yaratıcılığın kullanımının kişiden kişiye değiştiğini düşünmüştür.

Bulut (2014) Meslek Yüksek Okullarındaki öğrencilerin yaratıcılık açısından kendilerini değerlendirmeleri ile yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi 497 öğrenci kapsamında incelemiştir. Sonuç olarak öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri ile kendi yaratıcılık algıları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Önal (2014) ise çalışmasında bilişsel çarpıtmalar, empati ve ruminasyon düzeyinin affetmeyi yordama gücünü incelemiş, elde edilen bulgular arasında katılımcıların ruminasyon ve empatinin kişisel rahatsızlık alt boyutunun kendilerini affetme düzeylerini anlamlı boyutta yordadığı görülmüştür.

Esen (2017) çalışmasında depresyon oluşmasında ve devam etmesinde etkili olan ruminasyon, yaşantısal kaçınma, bilişsel birleşme ve kendine şevkatin antidepresan tedavisiyle değişip değişmediğine ve bu süreçlerin tedaviye yanıtı yordayıp yordamadığı incelemiştir. Son on dört gündür ilaç almayan katılımcılara başlanan antidepresan tedavinin üç yıllık süreci sonucunda katılımcıların ruminasyon, bilişsel birleşme, yaşantısal kaçınma değerlerinde düşme ve kendine şevkat değerlerinde yükselme olduğu ve işlevselliklerinin arttığı görülmüştür.

2.7.2. Ruminasyon ve Yaratıcılık ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Yaratıcılığın örgütsel işleyişi ile ilgili çalışmalar yapan Amabile (1996) 120 kişi ile yaptığı araştırmasında yaratıcı kişiliği ve problem çözme yeteneğini yükselten faktörleri tespit etmeye çalışmıştır. Çalışması sonucunda yaratıcılıkla ilgili bireysel özellikleri içsel motivasyon, risk alma, bilişsel yetenekler, sosyal beceriler, alan uzmanlığı, zeka ve deneyim olarak belirlemiştir. Sorun çözümlerinin yaratıcılığını engelleyen faktörler olarak ise motivasyon eksikliği, esneklik, sosyal becerilere sahip olmama, dışsal motivasyon gibi özellikler olarak tespit etmiştir.

Anderson (2001) ise 30 seçkin Amerikan edebiyat yazarı ile yaptığı çalışmada %80 oranında affektif bozukluk olduğunu, %30 düzeyinde alkolizm problem yaşadıklarını belirlemiştir.

Hoeksema ve Jacson (2001) yılında yaptıkları çalışmalarına 740 yetişkin birey katılmıştır. Çalışma sonucunda kadınların ilişkilerinin sorumluluğunu daha çok hissettiği, duygularını çok daha kontrol edilmez hissettikleri, hayatlarındaki önemli olaylarda kontrollerinin daha az algıladıkları görülmüştür. Bu farklılıkların ruminasyondaki cinsiyet farklılıklarında etkili olduğu araştırma sonucu olarak bildirilmiştir.

Hu ve Adey (2002) yaptıkları çalışmalarında orta öğretim öğrencileri için bilimsel yaratıcılık testi geliştirmeyi amaçlamışlar ve 12 ile 15 yaş arasındaki 160 öğrenci ile çalışmışlardır. Çalışmada bilimsel yaratıcılığın orta öğretim döneminde bilimsel yaratıcılığın arttığı ve fen kabiliyetinin bilimsel yaratıcılık için gerekli fakat tek başına yeterli olmadığı belirlenmiştir.

Treynor ve arkadaşları (2003) ruminasyonun alt boyutları ile depresyon belirtilerinin cinsiyet farklılıklarını incelemişlerdir. Elde edilen sonuçlarda kadınların erkelere kıyasla ruminasyonun alt boyutlarının tamamından daha yüksek puan aldıkları görülmüştür.

Bear ve arkadaşları (2005) ise yaratıcılık ile doğum sırası arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla 336 üniversite öğrencisiyle çalışmışlardır. Öğrencilerden ilk çocuk olanlar ile kardeş sayısı fazla olanların yaratıcılık düzeyleri diğerlerinden oldukça yüksek çıkmıştır.

Verhaeghen ve arkadaşları (2005) ise Merkezi Depresyon Ölçeği, Ruminatif Tepkiler Ölçeği, Torrance Yetişkinler için Kısaltılmış Yaratıcılık Testi ve kendilerinin hazırladıkları yirmi sanatsal yaratıcı aktiviteyi listeleyen anketi 90 kişiye uygulamışlardır. Araştırma sonucunda depresyonla beraber artan öz yansıtma ve ruminasyonun, yaratıcılık sürecinin bir ürünü ve parçası olan yaratıcı işleyişteki akıcılığa pozitif etkisi olduğunu belirlemişlerdir.

Stenberg (2006) çalışmasında yaratıcılığın doğasını anlamaya, değerlendirmeye, yaratıcı düşünmeyi öğrencilere öğretmeye ve öğretme prensipleri

geliştirme konusunu incelemiştir. Yaratıcılığın maliyetlerinin hakkında çalışmış ve bu maliyetlerin düşürülmesinde toplumun bir etken olabileceği önermesinde bulunmuştur.

Jose ve Brown (2008) araştırmalarında 10-17 yaş arasında ergenle çalışmışlar ve 13 yaşından itibaren ruminasyonun depresyondaki cinsiyet farklılığını yordadığını saptamışlardır.

Carter ve arkadaşları ise yaptıkları çalışmalarında ruminasyonda anlamlı bir cinsiyet farklılığına rastlamamışlar, yalnızca cinsiyet rollarının ruminasyona etkili olduğunu görmüşleridir. Kadınsı cinsiyet rollari gösteren ergenlerin erkeksi cinsiyet rollari gösterenlere oranla daha yüksek ruminasyon eğilimi sergilediklerini ifade etmişlerdir (Neziroğlu, 2010).

Cohen ve arkadaşları (2010) yaratıcılık, kararsızlık ve ruminasyon arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmaları sonucunda yüksek düzeydeki kararsızlık durumunda ruminasyonun yaratıcılığa olan olumlu etkisinin anlamlı bir şekilde arttığını ifade etmişlerdir.

Hinz ve arkadaşları (2017) 2013-2015 yılları arasında iş yerinde ruminasyon ve yaratıcılık arasındaki ilişki için 2824 kişi ile başladıkları çalışmalarını 630 kişi ile tamamlayabilmişler. Araştırma sonucunda bazı ruminative düşüncelerin duygusal süreçte olumsuz etkileri olabileceğini, bazı ruminative düşüncelerin problem çözme sürecinde olumlu etkileri olabileceğini ifade etmişlerdir. Spesifik olarak 630 katılımcı ile yapılan bu uzunlamasına çalışmada problemlerin işte yaratıcılığı arttırdığına rastlamıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizinde uygulanan istatistiksel yöntemler üzerinde durulmuştur.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nicel yöntem kullanılmış olup üniversite öğrencilerinin ruminatif eğilimleri ile yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

2018-2019 eğitim öğretim yılında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyet’inde bulunan özel bir üniversitede öğrenim görmekte olan Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Mimarlık Fakültesi, Tıp Fakültesi ve Hemşirelik Fakültesi öğrencileri araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırma örnekleme için bu fakültelerde öğrenim gören yaş aralığı 18-28 arasında değişen 400 öğrenciye ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan 400 öğrenciden 287 öğrencinin ölçekleri değerlendirilmeye alınabilmiştir. Araştırma kapsamına alınan katılımcıların frekans dağılımları Tablo 3. 1.’de verilmiştir.

Tablo 3. 1. Örneklem Demografik Özelliklerine İlişkin Dağılım (N=287)

Demografik Özellikler		N	%
Cinsiyet	Kadın	173	60,3
	Erkek	114	39,7
Yaş	18	20	7
	19	39	13,6
	20	40	13,9
	21	43	15
	22	45	15,7
	23	50	17,4
	24	26	9,1

Tablo 3.1.'in Devamı

Demografik Özellikler		N	%
Yaş	25	14	4,9
	26	8	2,8
	27	1	0,3
	28	1	0,3
Sınıf	I. Sınıf	88	30,7
	II. Sınıf	46	16
	III. Sınıf	56	19,5
	IV. Sınıf	69	24
	V. Sınıf	5	1,7
	VI. Sınıf	23	8
Fakülte	Eğitim Fakültesi	82	28,6
	Güzel Sanatlar Fakültesi	20	7
	Hemşirelik	65	22,6
	Mimarlık Fakültesi	46	16
	Tıp Fakültesi	74	25,8
	KKTC	61	21,3
En Uzun Süre Yaşadığı Yer	Akdeniz Bölgesi	68	23,7
	Ege Bölgesi	19	6,6
	Doğu Anadolu Bölgesi	13	4,5
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	69	24
	İç Anadolu Bölgesi	19	6,6
	Karadeniz Bölgesi	14	4,9
	Marmara Bölgesi	24	8,4
	Okur-Yazar Değil	29	10,1
Anne Eğitim Durumu	İlkokul	65	22,6
	Ortaokul	40	13,9
	Lise	83	28,9
	Üniveriste	59	20,6
	Lisans Üstü	11	3,8
	Okur-Yazar Değil	8	2,8
	İlkokul	58	20,2
	Ortaokul	48	16,7
Baba Eğitim Durumu	Lise	78	27,2
	Üniveriste	75	26,1
	Lisans Üstü	20	7

Tablo 3.1.'in Devamı

Demografik Özellikler	N	%
Anne Mesleği	Ev Hanımı	187 65,4
	Emekli	8 2,8
	İşçi	18 6,3
	Memur	55 19,2
	Serbest Meslek	18 6,3
	Çiftçi	17 5,9
	Emekli	25 8,7
	İşçi	54 18,9
Baba Mesleği	Memur	84 29,4
	Serbest Meslek	106 37,1

Tablo 3.1. incelendiğinde araştırmaya katılan 287 katılımcıdan %60,28'nin kadın, %39,72'sinin erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş dağılımı incelendiğinde ise 19-23 yaş aralığının en fazla (%13,6- %13,9- %15,0- %15,7- %17,4), 27-28 yaş aralığının ise en az (%0,3- %0,3) katılımcı dağılımına sahip olduğu görülmektedir.

Çalışma kapsamına alınan öğrencilerin kaçınıcı sınıf olduklarını gösteren frekans dağılımı ise; %30,7 I. sınıf, %16,0 II. sınıf, %19,5 III. sınıf, %24,0 IV. sınıf, %1,7 V. sınıf, %8,0 VI. sınıf olduğu görülmüştür. Katılımcıların %28,6'sının Eğitim Fakültesi, %7,0'ının Güzel Sanatlar Fakültesi, %22,6'sının Hemşirelik Yüksek Okulu, %16,0'ının Mimarlık Fakültesi, %25,8'inin Tıp Fakültesi öğrencisi oldukları görülmektedir. Çalışma kapsamına alınan fakültelerin özellikleri değerlendirildiğinde fakültelerin çoğunluğunun eğitim süresinin dört yıl olması sebebiyle araştırma kapsamına alınan katılımcıların çoğunluğunun ilk dört sınıfta olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamına alınan fakülteler arasında en az öğrenciye sahip olması sebebiyle Güzel Sanatlar Fakültesinin katılımcı sayısının diğer fakültelerden az olduğu görülmektedir.

Katılımcıların %24,0'ının Güneydoğu Anadolu Bölgesi, %23,7'sinin Akdeniz Bölgesini, %21,3'ünün KKTC'yi, %8,4'ünün Marmara Bölgesini, %6,6'sının Ege Bölgesini, %6,6'sının İç Anadolu Bölgesini, %4,9'unun Karadeniz Bölgesini ve %4,5'inin Doğu Anadolu Bölgesini en uzun süre yaşadığı yer olarak tanımladığı

saptanmıştır. Katılımcıların en uzun süre yaşadıkları bölge açısından frekans dağılımları incelendiğinde en fazla katılımcının Güneydoğu Anadolu Bölgesinden, en az katılımcının Doğu Anadolu Bölgesinde olduğu görülmektedir.

Katılımcıların anne eğitim durumları değerlendirildiğinde %10,1'inin annesinin okur-yazar olamadığı, %22,6'sının annesinin ilkokul mezunu olduğu, %13,9'unun annesinin ortaokul mezunu olduğu, %28,9'unun annesinin lise mezunu olduğu, %20,6'sının annesinin üniversite mezunu olduğu, %3,8'inin annesinin lisans üstü eğitimi olduğu görülmektedir. Katılımcıların baba eğitim durumları değerlendirildiğinde ise %2,8'inin babasının okur-yazar olmadığı, %20,2'sinin babasının ilkokul mezunu olduğu, %16,7'sinin babasının ortaokul mezunu, %27,2'sinin babasının lise mezunu, %26,1'inin babasının üniversite mezunu ve %7,0'ının babasının lisans üstü eğitimi olduğu görülmektedir.

Katılımcıların ebeveynlerinin meslek dağılım frekansları incelendiğinde, anne mesleği olarak %65,4'ünün ev hanımı, %19,2'sinin memur, %6,3'ünün işçi, %6,3'ünün serbest meslek, %2,8'inin emekli olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Baba mesleği olarak ise %29,4'ünün memur, %37,1'inin serbest meslek, %18,9'unun işçi, %8,7'sinin emekli, %5,9'unun çiftçi olduğunu belirttiği görülmektedir. Frekans dağılımı incelendiğinde katılımcıların büyük çoğunluğunun annesinin ev hanımı, babasının serbest meslek sahibi olduğunu belirttiği tespit edilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, yaş, öğrenim gördükleri fakülteleri, devam ettikleri sınıf, yaşadıkları bölgeler, anne-baba eğitim durumu ve anne-baba mesleği gibi değişkenlere yönelik bilgiler kişisel bilgi formu aracılığıyla elde edilmiştir.

3.3.2. Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formu

Ruminatif Tepki Ölçeği, Nolen-Hoeksema ve Marrow (1991) tarafından "Tepki Türleri Anketi" nin alt skalası olarak geliştirilmiştir. Ruminatif tepki ölçeği, kişilerin olumsuz olaylar üzerine ruminasyon eğilimlerini ölçen 22 maddeden oluşmuştur. Derinlemesine düşünme ve geniş getirir gibi düşünme olmak üzere iki faktörden oluşan ölçek 4'lü derecelendirmeler (1=Neredeyse hiç, 4 = Neredeyse her

zaman) yer almaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar yüksek düzeyde ruminatif tepki biçimi gösterildiğinin belirtisidir (Moğulkoç, 2014). Bu uzun formdaki depresyon belirtileriyle benzediği idda edilen maddelerin çıkarılmasıyla birlikte dördümlü Likert tipi on maddelik kısa form oluşturulmuştur (Erdur-Baker ve Bugay, 2012). Araştırma yaş ortalamaları 21,77 olan 271 kadın, 113 erkek olmak üzere toplam 384 lisans öğrencisi ile yapılmıştır. Kısa formun uzun forma benzer bir faktör yapısına sahip olduğu görülmüştür. İç tutarlılık kat sayısının toplam ölçeğın toplamı için 0,85 saplantılı düşünme için 0,75 ve derin düşünme için 0,77 olduğu belirlenmiştir (Erdur-Baker ve Bugay, 2012). Araştırma sırasında ruminasyon ölçeğının güvenilirliğini ölçmek amacı ile kullanılan Cronbach Alfa katsayısı 0,83 olarak hesaplanmıştır. Geçerlilik analizini için ilişki katsayısı 0,79 ile 0,85 arasında bulunmuştur.

3.3.3. Raudsepp Ne Kadar Yaratıcısınız? Testi

Raudsepp testi yaratıcılığın ‘ilgi ve tutum’ boyutunu ölçmektedir. Ölçeğın yaratıcılığını şekillendiren "kişilik özellikleri, tutumlar, değerler, motivasyonları ve ilgileri belirlemeyi sağladığı ifade edilmektedir (Raudsepp, 1985; akt. Kapıcı, 2010.). Testte cevaplardan 1 numaralı seçenek (Tamamıyla Katılıyorum) için (-2) puan; 2 numaralı seçenek için (- 1) puan; 3 numaralı seçenek için (0) puan; 4 numaralı seçenek için (1) puan ve 5 numaralı seçenek (Kesinlikle Katılmıyorum) için (2) puan kazanılmaktadır. Ölçek puanının hesaplanması sırasında 4, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 15, 18, 20, 24, 29, 30, 33, 34, 37, 38, 39, 40, 46, 47, 48 ve 50 numaralı sorular ters puanlanmaktadır. Test sonucunda elde edilen puan katılımcıların yaratıcılık puanına denk gelmektedir. Test puanı 100-80 arasında olanların yaratıcılık puanları yüksek; 79-60 arasında olanların yaratıcılık düzeyi ortalamanın üzerinde; 59-40 arasında olanların yaratıcılık düzeyleri orta; 39-20 arasında olanların yaratıcılık düzeyi ortalamanın altında ve 19 ile (-100) arasında olanların yaratıcı olmadıkları değerlendirilmeye alınmış 50 sorunun iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach's Alfa değerini 2006 yılında Bahar 0.78, 2006 yılında Gülel 0.85, 1998 yılında San 0.86 ve 1994 yılında Varoğlu 0.73 olarak bulmuşlar; geçerlik için yaptıkları faktör analizleriyle de ölçeğın tek boyutlu olduğunu ortaya koymuşlardır (Sungur, 1997; Cömert Çoban, 1999; Kapıcı, 2010). Araştırma sırasında yaratıcılık ölçeğının güvenilirliğini ölçmek amacı ile kullanılan Cronbach Alfa katsayısı 0,64 olarak

hesaplanmıştır. Geçerlilik analizi içinse; ilişki katsayısı 0,57 ile 0,70 arasında olduğu bulunmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Bu çalışma 15 Eylül-15 Haziran 2019 tarihleri arasında yürütülmüştür. Çalışmanın veri toplama süreci öncesinde Yakın Doğu Üniversitesi etik kuruluna gerekli başvurular yapılarak izin alınmıştır. Verilerin toplanma sürecinde katılımcılara araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayandığı, istedikleri aşamada araştırmadan ayrılacakları açıklanmıştır. Genel olarak ulaşılan bütün öğrenciler araştırmaya katılmayı kabul etmişlerdir. Araştırmaya katılmayı kabul eden katılımcıların ölçekleri doldurmayı tamamlaması 15 dakika kadar sürmüştür.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin istatistiksel olarak analizi Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 24.0 veri analizi programı aracılığı ile yapılmıştır. Araştırmada verilerinin analizinde istatistiki yöntem olarak; tanımlayıcı analizler (frekans dağılımları, yüzde, ortalama, standart sapma, %95 güven aralıkları, medyan) kullanılmıştır. Normal dağılıma uygunluk grafiksel gösterim ve Kolmogorov Smirnov testi ile araştırılmıştır.

Verilerin normal dağılıma uygun olduğu durumlarda gruplar arasında farkı ölçmek için T test, ANOVA (Post Hoc: Bonferonni Test); normal dağılıma uygun olmadığı durumlar için ise gruplar arasında farkı ölçmek için Kruskal Wallis H test, Mann Whitney U test, Bonferoni düzeltmeli Mann Whitney U test ile araştırmaya devam edilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkiyi ölçmek için Spearman ve Pearson ilişki katsayısı kullanılmıştır.

Sonuçlar %95'lik güven aralığında, $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Sonuçlar için kullanılan tanımlayıcı analizler olarak frekans dağılımları, yüzde, ortalama, standart sapma, %95 güven aralıkları, medyan kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan ölçeklerden elde edilen verilerin geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Güvenirlik analizi için Cronbach Alfa katsayısı kullanılmıştır. Ölçeklerin geçerlilik derecesini belirlemek için ise faktör analizi ve ilişki katsayısına

bakılmıştır. Ruminasyon ölçeğinin güvenilirliğini ölçmek amacı ile kullanılan Cronbach Alfa katsayısı 0,83 olarak hesaplanmıştır. Geçerlilik analizini için ilişki katsayısı 0,79 ile 0,85 arasında bulunmuştur. Örneklem büyüklüğünün uygunluğu ile ilgili olarak Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) and Bartlett's küresellik testi uygulanmış ve 0,80 olarak bulunmuştur ($p<0,001$). Açıklayıcı faktör analizi istatistiksel olarak uygulanabilir sonucuna ulaşılmıştır. Analiz ile faktör sayısı 1 olarak bulundu. Faktör yük değeri ortalaması 0,70 olarak bulunmuştur.

Yaratıcılık ölçeğinin güvenilirliğini ölçmek amacı ile kullanılan Cronbach Alfa katsayısı 0,64 olarak hesaplanmıştır. Geçerlilik analizi içinse; ilişki katsayısı 0,57 ile 0,70 arasında olduğu bulunmuştur. Örneklem büyüklüğünün uygunluğu ile ilgili olarak Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) and Bartlett's küresellik testi uygulanmış ve 0,87 olarak bulunmuştur ($p<0,001$). Açıklayıcı faktör analizi istatistiksel olarak uygulanabilir sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1.Ölçeklerden Alınan Toplam Puanlar

Tablo 4.1.'de katılımcıların Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız Testi ve Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formundan aldıkları toplam puanların istatistiksel olarak dağılımları verilmiştir.

Tablo 4. 1. Ölçeklerden Alınan Toplam Puan Dağılımları

Ölçekler	N	$\bar{x}$	M	Min	Max	Ss
Yaratıcılık	287	158,71	159	135	194	12,34
Ruminasyon	287	22,55	22	10	38	5,93
Ruminasyon Derin Düşünce Altboyutu	287	11,29	11	5	20	3,25
Ruminasyon Saplantılı Düşünce Altboyutu	287	11,26	11	5	20	3,39

Tablo 4.1.'de araştırma kapsamına alınan katılımcıların Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız testine, Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa formuna ve Ruminatif Tepkiler Ölçeğinin alt boyutları olan derin düşünce ve saplantılı düşünce boyutlarından aldıkları toplam puanların dağılımları verilmiştir. Araştırmaya katılan katılımcıların Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız testinden aldıkları puan ortalamasının 158,71, Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formundan aldıkları puanların ortalaması 22,55, Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formu alt boyutu olan saplantılı düşünme puanları ortalaması 11,26 ve derin düşünme alt boyutu puanlarının ortalaması ise 11,29 olduğu görülmüştür.

4.2. Değişkenlerin Normallik Dağılımına Uygunluğunun İncelenmesi

Tablo 3.'de ölçeklerin normallik dağılımları değerlendirilmiştir. Elde edilen puan türlerinden yalnız Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formundan alınan puanların normal dağılıma uygunluk gösterdiği saptanmıştır.

Tablo 4.2. Değişkenlerin Normallik Dağılımı

	Ruminasyon toplam puanı	Ruminasyon Derin Düşünce Boyutu	Ruminasyon saplantılı düşünce Boyutu	Yaratıcılık
N	287	287	287	287
Kolmogorov-Smirnov Z	0,819	1,527	1,855	1,745
Asymp. Sig. (2-tailed)	0,514	0,019	0,002	0,005

4.3. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Ruminatif Eğilimleri ve Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi

Tablo 4.'de araştırma kapsamına alınan katılımcıların Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız testi ile Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formundan aldıkları puanların cinsiyete göre farklılığı olup olmadığını saptamak için normal dağılımın olduğu durumlarda T testi, normal dağılımın olmadığı durumlarda ise Mann Whitney U Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.3. Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı ve İstatistiksel Analizi

Ölçekler	N	$\bar{x}$	Ss	Min.	Max.	Değer	p<0,05
Yaratıcılık	Kadın	173	158,48	11,85	135	191	Z=-0,33* 0,74***
	Erkek	114	159,47	13,10	135	194	
Ruminasyon	Kadın	173	23,20	5,50	11	38	t=2,27** 0,024***
	Erkek	114	21,58	6,44	10	38	
Derin Düşünce	Kadın	173	11,62	2,95	5	19	Z=-2,42* 0,015***
	Erkek	114	10,78	3,62	5	20	
Saplantılı Düşünce	Kadın	173	11,57	3,21	5	20	Z=-1,72* 0,08
	Erkek	114	10,80	3,62	5	20	

Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız testiden alınan puanlar cinsiyet açısından değerlendirildiğinde; kadın katılımcıların puan ortalaması 158,48, erkek katılımcıların puan ortalamasının 159,07 olduğu görülmüştür. Yapılan istatistiksel çalışmalar sonucunda gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$).

Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formundan alınan puanlar cinsiyet açısından değerlendirildiğinde; kadın katılımcıların puan ortalaması 23,2, erkek katılımcıların puan ortalaması ise 21,58 olarak hesaplanmıştır. Yapılan istatistiksel çalışmalar sonucunda gruplar arası anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formu alt boyutları değerlendirildiğinde saplantılı düşünce boyutunda kadın katılımcıların puan ortalaması 11,57, erkek katılımcıların puan ortalaması 10,8 olarak hesaplanmıştır. Saplantılı düşünce boyutunda istatistiksel olarak bir anlam bulunamamıştır ($p>0,05$). Derin düşünce boyutu ortalama puanları incelendiğinde kadın katılımcıların puan ortalaması 11,62, erkek katılımcıların puan ortalaması 10,78 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$).

Özetle araştırma kapsamına alınan kadın katılımcıların erkek katılımcılardan ruminatif tepkiler puanları ve ruminasyonun alt boyutu olan derin düşünme puanlarının anlamlı bir düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Fakat yaratıcılık puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

4.4. Katılımcıların Devam Ettikleri Sınıf ve Fakülteye Göre Ruminatif Eğilimleri ve Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi

Tablo 4.4.'de katılımcıların devam ettikleri sınıflara göre ölçeklerden aldıkları puanların istatistiksel değerlendirilmesi verilmiştir. Tablo 4.5.'de ise katılımcıların tercih ettikleri fakültelere göre ölçeklerden aldıkları puanların istatistiksel değerlendirmesine yer verilmiştir.

Tablo 4. 4. Katılımcıların Sınıflarına Göre Dağılımı Ve İstatistiksel Analiz

Ölçekler	Sınıf	N	$\bar{x}$	Ss	Min.	Max.	Değer	p<0,05
Yaratıcılık	1. Sınıf	88	160,10	13,91	136	194	$\chi^2=9,26^*$	0,09
	2. Sınıf	46	158,52	11,74	139	190		
	3. Sınıf	56	155,93	11,15	138	174		
	4. Sınıf	69	157,22	11,61	135	185		
	5. Sınıf	5	162,00	14,58	140	181		
	6. Sınıf	23	164,35	9,89	151	192		
Ruminasyon	1. Sınıf	88	22,48	6,06	10	38	$F=2,88^{**}$	0,015***
	2. Sınıf	46	24,09	6,40	11	38		
	3. Sınıf	56	23,36	5,67	12	37		
	4. Sınıf	69	22,39	5,72	10	35		
	5. Sınıf	5	20,00	4,95	13	26		
	6. Sınıf	23	18,87	4,55	11	29		
Ruminasyon Derin Düşünce	1. Sınıf	88	11,18	3,20	5	18	$\chi^2=10,36^*$	0,06
	2. Sınıf	46	12,02	3,28	5	20		
	3. Sınıf	56	11,64	3,16	6	18		
	4. Sınıf	69	11,07	3,38	5	20		
	5. Sınıf	5	11,00	3,54	7	16		
	6. Sınıf	23	9,74	2,85	6	15		
Ruminasyon Saplantılı Düşünce	1. Sınıf	88	11,30	3,54	5	20	$\chi^2=15,8^*$	0,01***
	2. Sınıf	46	11,89	3,67	5	20		
	3. Sınıf	56	11,71	3,32	5	20		
	4. Sınıf	69	11,32	3,00	5	18		
	5. Sınıf	5	9,00	2,74	6	13		
	6. Sınıf	23	9,13	2,91	5	18		

* Kruskal Wallis Analizi ** ANOVA *** p<0,05; istatistiksel olarak anlamlı

Tablo 4. 4.' de görüldüğü gibi katılımcıların Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız testinden ve Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formundan aldıkları puan ortalamalarının okudukları sınıfa fark olup olmadığını saptamak için normal dağılım olduğu durumlarda Anova, normal dağılım olduğu durumlarda ise Kruskal Wallis Analizi uygulanmıştır. Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız testinden alınan puanlar katılımcıların devam ettikleri sınıf açısından değerlendirildiğinde; 1. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 160,1, 2. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 158,52, 3. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 155,93, 4. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 157,22, 5. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 162,00, 6. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 164,35 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formundan alınan puanlar öğrencilerin devam ettikleri sınıf açısından değerlendirildiğinde; 1. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 22,48, 2. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 24,09, 3. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 23,36, 4. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 22,39, 5. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 20,00, 6. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 18,87 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Farklılığı yaratan grubun bulması amacı ile alt analizler yapılmış ve bu analizler sonucunda 6. sınıfın puanın 1-2-3-4. sınıf puanlarından düşük olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Anova; $p<0,0001$).

Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formunu alt boyutları katılımcıların devam ettikleri sınıflar açısından değerlendirildiğinde; derin düşünce boyutu açısından 1. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 11,18, 2. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 12,20, 3. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 11,64, 4. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 11,07, 5. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 11,00, 6. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 9,74 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). Saplantılı düşünce boyutu açısından değerlendirildiğinde ise; 1. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 11,30, 2. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 11,89, 3. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 11,71, 4. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 11,32, 5. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 9,00, 6. sınıfa devam edenlerin puan ortalaması 9,13 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Farklılığı yaratan grubun bulması amacı ile alt analizler yapılmıştır. Bu

analizler sonucunda 5. Sınıf ve 6. Sınıfın puanın 1-2-3-4. Sınıf puanlarından düşük olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U test; $p<0,001$).

Yapılan analizler sonucunda okudukları sınıfa göre katılımcıların Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formu ve ölçeğin saplantılı düşünce boyutu puanları açısından anlamlı bir farkın olduğu bulunmuştur. 6. sınıf öğrencilerinin ruminatif tepkiler toplam puanlarının 1.,2.,3. ve 4. sınıf öğrencilerinden anlamlı düzeyde düşük çıktığı görülmüştür. 6. ve 5. sınıf öğrencilerinin Ruminatif Tepkiler ölçeği alt boyutu olan saplantılı düşünce puanlarının 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden anlamlı düzeyde düşük çıktığı görülmüştür.

Tablo 4. 5. Katılımcıların Fakültelerine Göre Dağılım Ve İstatistiksel Analiz

Ölçekler	Fakülte	N	$\bar{x}$	Ss	Min.	Max.	Değer	$p<0,05$
Yaratıcılık	Eğitim F. Güzel	82	157,15	11,97	135	191	$\chi^2=4,79^*$	0,31
	Sanatlar F.	20	158,65	10,97	135	173		
	Hemşirelik	65	158,18	14,77	136	194		
	Mimarlık F.	46	157,72	12,3	138	190		
	Tıp F.	74	161,55	10,48	136	192		
Rumisayon	Eğitim F. Güzel	82	23,11	5,67	10	36	$F=3,66^{**}$	0,006***
	Sanatlar F.	20	26,6	7,12	12	38		
	Hemşirelik	65	22,4	6,51	11	38		
	Mimarlık F.	46	22,22	5,11	10	32		
	Tıp F.	74	21,19	5,39	10	35		
Ruminason Derin Düşünce Boyutu	Eğitim F. Güzel	82	11,76	2,98	5	18	$\chi^2=10,33^*$	0,035***
	Sanatlar F.	20	13,75	4,22	6	20		
	Hemşirelik	65	11,05	3,3	5	18		
	Mimarlık F.	46	11,04	2,87	5	17		
	Tıp F.	74	10,64	3,26	5	19		
Ruminasyon Saplantılı Düşünce Boyutu	Eğitim F. Güzel	82	11,35	3,4	5	20	$\chi^2=9,95^*$	0,041***
	Sanatlar F.	20	13,45	3,87	6	20		
	Hemşirelik	65	11,35	3,75	5	20		
	Mimarlık F.	46	11,17	2,81	5	17		
	Tıp F.	74	10,55	3,04	5	18		

* Kruskal Wallis Analizi ** ANOVA *** $p<0,05$; istatistiksel olarak anlamlı

Tablo 4.5.' de görüldüğü gibi katılımcıların Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız testi ve Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formundan aldıkları puan ortalamalarının okudukları fakülteye göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını saptamak için normal dağılım olduğu durumda ANOVA, normal dağılımın olmadığı durumda ise Kruskal Wallis Analizi uygulanmıştır. Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız testinden alınan puan ortalamaları katılımcıların tercih ettikleri fakülte açısından değerlendirildiğinde; Eğitim Fakültesi öğrencilerinin puan ortalaması 157,15, Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin puan ortalaması 158,65, Hemşirelik Fakültesi öğrencilerinin puan ortalaması 158,18, Mimarlık Fakültesi öğrencilerinin puan ortalaması 157,72, Tıp Fakültesi öğrencilerinin puan ortalaması 161,55 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formunda alınan puan ortalamaları fakülte açısından değerlendirildiğinde; Eğitim Fakültesi öğrencilerinin puan ortalamaları 23,11, Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin puan ortalaması 26,60, Hemşirelik öğrencilerinin puan ortalaması 22,40, Mimarlık Fakültesi öğrencilerinin puan ortalaması 22,22, Tıp Fakültesi öğrencilerinin puan ortalaması 21,19 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Farklılığı yaratan grubun bulması amacı ile alt analizler yapılmış ve Tıp Fakültesi öğrencilerinin puan ortalamalarının Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinden düşük olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Bonferroni Test; $p=0,003$).

Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formunun alt boyutları olan derin düşünce ve saplantılı düşünce boyutlarından alınan puanların fakülte açısından değerlendirilmesinde ise; derin düşünce alt boyutu puan ortalamaları; Eğitim Fakültesi için 11,76, Güzel Sanatlar Fakültesi için 13,15, Hemşirelik için 11,05, Mimarlık Fakültesi için 11,04, Tıp Fakültesi için 10,64 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş ($p<0,05$) ve farklılığı yaratan grubun bulması amacı ile alt analizler yapılmıştır. Tıp Fakültesi öğrencilerinin puanının Eğitim Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesinden düşük olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U Test; sırası ile $p=0,0015$; $p=0,0015$). Saplantılı düşünce alt boyutu için puan ortalamaları; Eğitim Fakültesi için 11,35, Güzel Sanatlar Fakültesi için 13,45, Hemşirelik için 11,35, Mimarlık Fakültesi için 11,17, Tıp Fakültesi için 10,55 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş ($p<0,05$) ve farklılığı yaratan

grubun bulması amacı ile alt analizler yapılmıştır. Güzel sanatlar fakültesinin diğer fakültelerden yüksek olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U Test; $p<0,001$). Tıp fakültesinin ise diğer fakültelerden düşük olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U Test; $p<0,01$).

Yapılan analizler sonucunda katılımcıların tercih ettikleri fakültenin Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formundan aldıkları toplam puanlar ve bu ölçeğin alt boyutları olan saplantılı düşünme ve derin düşünme puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Tıp Fakültesi öğrencileri Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formundan aldıklarının toplam puanların Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşük çıktığı görülmüştür. Ruminasyonun derin düşünce boyumunda Tıp Fakültesi öğrencilerinin Eğitim Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşük puanlar aldığı görülmüştür. Ruminasyonun saplantılı düşünce boyumunda Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin puanlarının diğer fakültelerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülürken; Tıp Fakültesi öğrencilerinin puanlarının ise istatistiksel olarak anlamlı düzeyde diğer fakültelerden düşük olduğu görülmüştür.

4.5. Katılımcıların En Uzun Süre Yaşadıkları Bölgeye Göre Ruminatif Eğilimleri ve Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi

Araştırma kapsamına alınan katılımcılara en uzun süre yaşadıkları bölgeler sorularak katılımcıların ruminatif eğilimleri ve yaratıcılık düzeyleri arasında yaşadıkları yerin etkisi olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler Tablo 4.6.'da verilmiştir.

Tablo 4.6. Katılımcıların En Uzun Süre Yaşadıkları Bölgelere Göre Dağılımı ve İstatistiksel Analizi

Ölçekler	Yaşadıkları Bölge	N	$\bar{x}$	Ss	Min.	Max.	Değer	P<0,05
Yaratıcılık	KKTC	61	155,93	12,21	137	194	$\chi^2=18,63^*$	0,009**
	Akdeniz	68	162,37	11,67	135	192		
	Ege	19	157,74	15,12	135	190		
	Doğu Anadolu	13	151	13,52	136	181		
	Güneydoğu Anadolu	69	157,57	12,71	136	189		
	İç Anadolu	19	157,79	9,69	143	181		
	Karadeniz	14	160,71	13,52	140	191		
	Marmara	24	163,25	7,53	154	178		
	KKTC	61	22,67	6,77	10	38		
Ruminasyon	Akdeniz	68	22,78	5,25	13	34	$F=1,02^{**}$	0,44
	Ege	19	24,26	5,9	13	35		
	Doğu Anadolu	13	24,85	6,88	10	35		
	Güneydoğu Anadolu	69	22,42	5,18	11	36		
	İç Anadolu	19	21,74	7,67	12	37		
	Karadeniz	14	20,14	3,88	14	28		
	Marmara	24	21,46	6,41	10	37		
	KKTC	61	11,33	3,43	5	20		
	Akdeniz	68	11,32	3,2	6	20		
Ruminasyon Derin Düşünce	Ege	19	12,37	3,39	6	17	$\chi^2=11,13^*$	0,13
	Doğu Anadolu	13	12,31	3,84	5	18		
	Güneydoğu Anadolu	69	11,46	2,9	5	19		
	İç Anadolu	19	10,58	3,55	6	18		
	Karadeniz	14	9,14	2,51	5	14		
	Marmara	24	11	3,35	5	18		
	KKTC	61	11,34	3,92	5	20		
	Akdeniz	68	11,46	2,94	5	18		
	Ege	19	11,89	3,28	7	19		
Ruminasyon Saplantılı Düşünce	Doğu Anadolu	13	12,54	3,69	5	18	$\chi^2=5,29^*$	0,55
	Güneydoğu Anadolu	69	10,96	3,22	5	20		
	İç Anadolu	19	11,16	4,32	6	20		
	Karadeniz	14	11	2,08	8	14		
	Marmara	24	10,46	3,49	5	20		

* Kruskal Wallis Analizi ** ANOVA *** $p<0,05$; istatistiksel olarak anlamlı

Tablo 4.6.'da görüldüğü gibi katılımcıların Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısız testi ile Ruminatif Tepkiler Kısa Formundan aldıkları puan ortalamalarının en uzun süre yaşadıkları bölgeye fark olup olmadığını belirlemek için normal dağılımın olduğu durumlarda Anova, normal dağılımın olmadığı durumlarda Kruskal Wallis analizi uygulanmıştır. Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısız testinden alınan puan ortalamalarının katılımcıların en uzun süre yaşamlarının geçirdikleri yer açısından değerlendirildiğinde; KKTC'de yaşayanların puan ortalamaları 155,93, Akdeniz Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 162,37, Ege Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 157,74, Doğu Anadolu Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 151,00, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 157,57, İç Anadolu Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 157,79, Karadeniz Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 160,71 ve Marmara Bölgesinde yaşayanların puan ortalamaları 163,25 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$). Farklılığı yaratan grubun bulması amacı ile alt analizler yapılmış ve Doğu Anadolu'da yaşayanların Akdeniz, Ege, Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu, Karadeniz ve Marmara bölgesinde yaşayanlardan düşük olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U Test; $p < 0,001$). KKTC' de yaşayanların Akdeniz, Ege, Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu, Karadeniz ve Marmara Bölgesinde yaşayanlardan düşük olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Bonferroni düzeltmeli Mann Whitney U Test; $p < 0,001$).

Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formundan alınan puan ortalamalarının katılımcıların en uzun süre yaşamlarının geçirdikleri yer açısından değerlendirildiğinde; KKTC'de yaşayanların puan ortalaması 22,67, Akdeniz Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 22,78, Ege Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 24,26, Ege Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 24,26, Doğu Anadolu Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 24,85, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 22,42, İç Anadolu Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 21,74, Karadeniz Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 20,14, Marmara Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 21,46 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Rumiantif Tepkiler Ölçeği Kısa Formunun alt boyutu olan saplantılı düşünce puanları katılımcıların en uzun süre yaşadıkları yer açısından değerlendirildiğinde; KKTC'de yaşayanların puan ortalaması 11,34, Akdeniz Bölgesinde yaşayanların puan

ortalaması 11,46, Ege Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 11,89, Doğu Anadolu Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 12,54, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 10,96, İç Anadolu Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 11,16, Karadeniz Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 11,00 ve Marmara Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 10,46 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). Katılımcıların derin düşünce alt boyutundan aldıkları puanları en uzun süre yaşadıkları yer açısından değerlendirildiğinde; KKTC’de yaşayanların aldıkları puan ortalaması 11,33, Akdeniz Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 11,32, Ege Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 12,37, Ege Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 12,37, Doğu Anadolu Bölgesinde yaşayanların puan ortalaması 12,31, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşayanların puan ortalamaları 11,46, İç Anadolu Bölgesinde yaşayanların puan ortalamaları 10,58, Karadeniz Bölgesine yaşayanların puan ortalamaları 9,14 ve Marmara Bölgesinde yaşayanların puan ortalamaları 11,00 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Yapılan analizler sonucunda katılımcıların en uzun süre yaşadıkları bölgenin ruminatif tepkiler üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi bulunmazken; yaratıcılık puanları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olduğu bulunmuştur.

4.6. Katılımcıların Anne-Baba Eğitim Durumuna Göre Ruminatif Eğilimlerinin Ve Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi

Tablo 4.7.’de katılımcıların anne eğitim durumları, Tablo 4.8.’de baba eğitim durumları ile ölçeklerden alınan puanların istatistiksel analizlerine yer verilmiştir.

Tablo 4.7. Katılımcıların Anne Eğitim Durumuna Göre Dağılımı Ve İstatistiksel Analizi

Ölçekler	Eğitim Durumu	N	$\bar{x}$	Ss	Min.	Max.	Değer	P<0,05
Yaratıcılık	Okur-Yazar değil	29	159,31	15,35	136	194	$\chi^2=3,58^*$	0,46
	İlkokul	65	157,35	11,93	137	185		
	Ortaokul	40	155,73	10,46	138	183		
	Lise	83	159,78	11,92	135	192		
	Üniversite	59	158,9	11,91	135	192		
	Lisanüstü	11	167	15,43	142	190		

Tablo 4.7.'nin Devamı

Ölçekler	Eğitim Durumu	N	$\bar{x}$	Ss	Min.	Max.	Değer	P<0,05
Ruminasyon	Okur-Yazar değil	29	22,45	6,31	11	36	F=0,2**	0,96
	İlkokul	65	22,14	5,85	10	38		
	Ortaokul	40	22,9	5,43	11	36		
	Lise	83	22,89	6,22	11	38		
	Üniversite	59	22,22	5,85	10	35		
	Lisanüstü	11	23,27	6,54	13	33		
Ruminasyon	Okur-Yazar değil	29	11,41	3,55	6	18	x ² =1,65*	0,79
	İlkokul	65	10,97	3,15	5	18		
	Ortaokul	40	11,63	2,8	5	19		
	Lise	83	11,53	3,51	6	20		
	Üniversite	59	10,93	3,17	5	17		
	Lisanüstü	11	11,73	3,38	7	16		
Derin Düşünce Boyutu	Okur-Yazar değil	29	11,03	3,5	5	20	x ² =0,78*	0,94
	İlkokul	65	11,17	3,51	5	20		
	Ortaokul	40	11,28	3,15	6	20		
	Lise	83	11,36	3,54	5	20		
	Üniversite	59	11,29	3,25	5	18		
	Lisanüstü	11	11,55	3,56	6	17		

* Kruskal Wallis Analizi ** ANOVA *** p<0,05; istatistiksel olarak anlamlı

Tablo 4.7.'de görüldüğü üzere katılımcıların Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız testi ve Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formundan aldıkları puan ortalamalarının anne eğitim durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini saptamak için normal dağılımın olduğu durumlarda Anava, normal dağılımın olmadığı durumlarda Kruskal Wallis analizi uygulanmıştır. Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız testinden alınan puanlar anne eğitim durumu açısından değerlendirildiğinde; annesi okur-yazar olmayan katılımcıların puan ortalaması 159,31, annesi ilkokul mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 157,35, annesi ortaokul mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 155,73, annesi lise mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 159,78, annesi üniversite mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 158,9 ve annesi

lisansüstü eğitim alan katılımcıların puan ortalaması 167,00 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formundan alınan puanlar anne eğitim durumu açısından değerlendirildiğinde; annesi okur-yazar olmayan katılımcıların puan ortalaması 22,45, annesi ilkokul mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 22,14, annesi ortaokul mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 22,90, annesi lise mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 22,89, annesi üniversite mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 22,22 ve annesi lisansüstü eğitim alan katılımcıların puan ortalaması 23,27 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formunun alt boyutu olan derin düşünce puan ortalamaları anne eğitim durumu açısından değerlendirildiğinde; annesi okur-yazar olmayan katılımcıların puan ortalaması 11,41, annesi ilkokul mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 10,97, annesi ortaokul mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 11,63, annesi lise mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 11,53, annesi üniversite mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 10,93 ve annesi lisansüstü eğitim alan katılımcıların puan ortalaması 11,73 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). Saplantılı düşünce boyutundan alına puan ortalamaları anne eğitim durumu açısından değerlendirildiğinde; annesi okur-yazar olmayan katılımcıların puan ortalaması 11,03, annesi ilkokul mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 10,17, annesi ortaokul mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 11,28, annesi lise mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 11,36, annesi üniversite mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 11,29 ve annesi lisansüstü eğitim alan katılımcıların puan ortalaması 11,55 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Özetle yapılan istatistiksel analizler sonucunda katılımcıların ölçek puanları ile anne eğitim düzeyleri arsında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 4.8. Katılımcıların Baba Eğitim Durumuna Göre Dağılımı Ve İstatistiksel Analizi

Ölçekler	Eğitim Durumu	N	$\bar{x}$	Ss	Min.	Max.	Değer	P
Yaratıcılık	Okur-Yazar değil	8	155,50	13,60	136	176	$\chi^2=2,36^*$	0,67
	İlkokul	58	159,24	13,48	137	192		
	Ortaokul	48	157,21	13,25	137	194		
	Lise	78	158,32	10,84	135	180		
	Üniversite	75	158,57	11,07	135	192		
	Lisanüstü	20	164,15	15,79	139	191		
Ruminasyon	Okur-Yazar değil	8	23,00	4,96	18	31	$F=0,34^{**}$	0,88
	İlkokul	58	23,07	6,04	11	38		
	Ortaokul	48	22,98	5,63	12	36		
	Lise	78	22,55	6,05	11	37		
	Üniversite	75	21,87	5,85	10	38		
	Lisanüstü	20	22,45	6,93	12	33		
Ruminasyon Derin Düşünce Boyutu	Okur-Yazar değil	8	12,38	2,88	9	16	$\chi^2=1,61^*$	0,81
	İlkokul	58	11,52	3,15	5	18		
	Ortaokul	48	11,38	3,00	6	18		
	Lise	78	11,18	3,43	5	20		
	Üniversite	75	11,15	3,37	5	20		
	Lisanüstü	20	10,95	3,43	6	16		
Ruminasyon Saplantılı Düşünce Boyutu	Okur-Yazar değil	8	10,63	2,26	9	15	$\chi^2=2,91^*$	0,57
	İlkokul	58	11,55	3,56	5	20		
	Ortaokul	48	11,60	3,34	6	20		
	Lise	78	11,37	3,49	5	20		
	Üniversite	75	10,72	3,16	5	18		
	Lisanüstü	20	11,50	3,93	5	17		

* Kruskal Wallis Analizi ** ANOVA *** $p<0,05$; istatistiksel olarak anlamlı

Tablo 4.8.'de katılımcıların Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız testi ve Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formundan aldıkları puan ortalamalarının baba eğitim durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini saptamak için normal dağılımın olduğu durumlarda Anavo, normal dağılımın olmadığı durumlarda Kruskal Wallis analizi uygulanmıştır.

Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız testinden alınan puanlar baba eğitim durumu açısından değerlendirildiğinde; babası okur-yazar olmayan katılımcıların puan ortalaması 155,50, babası ilkokul mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 159,24, babası ortaokul mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 157,21, babası lise mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 158,32, babası üniversite mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 158,57 ve babası lisansüstü eğitim alan katılımcıların puan ortalaması 164,15 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formundan alınan puanlar baba eğitim durumu açısından değerlendirildiğinde; babası okur-yazar olmayan katılımcıların puan ortalaması 23,00, babası ilkokul mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 23,07, babası ortaokul mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 22,98, babası lise mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 22,55, babası üniversite mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 21,87 ve babası lisansüstü eğitim alan katılımcıların puan ortalaması 22,45 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formunun alt boyutu olan derin düşünce puan ortalamaları baba eğitim durumu açısından değerlendirildiğinde; babası okur-yazar olmayan katılımcıların puan ortalaması 12,38, babası ilkokul mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 11,52, babası ortaokul mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 11,38, babası lise mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 11,18, babası üniversite mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 11,15 ve babası lisansüstü eğitim alan katılımcıların puan ortalaması 10,95 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). Saplantılı düşünce boyutundan alına puan ortalamaları baba eğitim durumu açısından değerlendirildiğinde; babası okur-yazar olmayan katılımcıların puan ortalaması 10,63, babası ilkokul mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 11,55, babası ortaokul

mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 11,60, babası lise mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 11,37, babası üniversite mezunu olan katılımcıların puan ortalaması 10,72 ve babası lisansüstü eğitim alan katılımcıların puan ortalaması 11,50 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Özetle yapılan istatistiksel analizler sonucunda katılımcıların ölçek puanları ile baba eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

4.7. Katılımcıların Anne-Baba Mesleklerine Göre Ruminatif Eğilimleri ve Yaratıcılık Düzeylerinin İncelenmesi

Tablo 4.9.'da katılımcıların anne meslekleri, Tablo 4.10.'da baba meslekleri ve ölçeklerden aldıkları puanların anne-baba meslekleri ile ilişkisinin istatistiksel analizi verilmiştir.

Tablo 4.9. Katılımcıların Anne Mesleklerine Göre Dağılımı Ve İstatistiksel Analizi

Ölçekler	Meslekler	N	$\bar{x}$	Ss	Min.	Max.	Anlamlılık	P
Yaratıcılık	Ev Hanımı	187	157,43	12,29	135	194	$\chi^2=5,15$	0,27
	Memur	55	161,44	13,45	135	192		
	İşçi	18	162,28	12,74	143	192		
	Serbest Meslek	18	160,61	6,59	141	169		
	Emekli	8	157,88	12,96	141	177		
	Ev Hanımı	187	22,45	5,78	10	38		
Ruminasyon	Memur	55	21,98	6,33	10	35	$F=1,58$	0,17
	İşçi	18	23,28	4,51	15	30		
	Serbest Meslek	18	25,44	7,06	17	38		
	Emekli	8	20,25	6,16	15	31		

Tablo 4.9.'un Devamı

Ölçekler	Meslekler	N	$\bar{x}$	Ss	Min.	Max.	Değer	p<0,05
Ruminasyon Derin Düşünce Boyutu	Ev Hanımı	187	11,29	3,22	5	20	$\chi^2=3,6$ 4	0,45
	Memur	55	10,93	3,35	5	17		
	İşçi	18	11,61	2,66	6	15		
	Serbest Meslek	18	12,56	3,79	8	20		
	Emekli	8	10,13	3,31	7	16		
Ruminasyon Saplantılı Düşünce Boyutu	Ev Hanımı	187	11,17	3,36	5	20	$\chi^2=4,8$ 3	0,31
	Memur	55	11,05	3,54	5	18		
	İşçi	18	11,67	2,85	5	17		
	Serbest Meslek	18	12,89	3,72	8	20		
	Emekli	8	10,13	3,14	7	15		

* Kruskal Wallis Analizi ** ANOVA *** p<0,05; istatistiksel olarak anlamlı

Tablo 4.9.'da katılımcıların Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız testi ve Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formundan aldıkları puan ortalamalarının annelerinin mesleklerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla normal dağılım olduğu durumlarda Anova, normal dağılımın olmadığı durumlarda Kruskal Wallis analizi uygulanmıştır.

Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız testinden alınan puanlar katılımcıların anne mesleği açısından değerlendirildiğinde; annesi ev hanımı olan katılımcıların puan ortalamaları 157,43, annesi memur olan katılımcıların puan ortalamaları 161,61, annesi işçi olan katılımcıların puan ortalamaları 162,28, annesi serbest meslek olan katılımcıların puan ortalamaları 160,61, annesi emekli olan katılımcıların puan ortalamaları 157,88, olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p>0,05).

Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formundan alınan puanlar katılımcıların anne mesleği açısından değerlendirildiğinde; annesi ev hanımı olan katılımcıların puan ortalamaları 22,45, annesi memur olan katılımcıların puan ortalamaları 21,98, annesi işçi olan katılımcıların puan ortalamaları 23,28, annesi serbest meslek olan katılımcıların puan ortalamaları 25,44, annesi emekli olan katılımcıların puan

ortalamları 20,25, olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formunun alt boyutu olan derin düşünce puanları anne mesleği açısından değerlendirildiğinde; annesi ev hanımı olan katılımcıların puan ortalamaları 11,29, annesi memur olan katılımcıların puan ortalamaları 10,93, annesi işçi olan katılımcıların puan ortalamaları 11,61, annesi serbest meslek olan katılımcıların puan ortalamaları 12,56, annesi emekli olan katılımcıların puan ortalamaları 10,13, olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). Saplantılı düşünce alt boyutundan alınan puanlar anne mesleği açısından değerlendirildiğin; annesi ev hanımı olan katılımcıların puan ortalamaları 11,17, annesi memur olan katılımcıların puan ortalamaları 11,05, annesi işçi olan katılımcıların puan ortalamaları 11,67, annesi serbest meslek olan katılımcıların puan ortalamaları 12,89, annesi emekli olan katılımcıların puan ortalamaları 10,13, olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Yapılan istatistiksel analizler sonucunda katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanlar ile annelerinin meslekleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 4.10. Katılımcıların Baba Mesleklerine Göre Dağılımı Ve İstatistiksel Analizi

Ölçekler	Meslekler	N	$\bar{X}$	Ss	Min.	Max.	Değer	$p<0,05$
Yaratıcılık	Memur	84	160,49	12,82	135	192	$\chi^2=7,01^*$	0,14
	İşçi	54	160,31	13,35	137	194		
	Serbest Meslek	106	156,63	11,26	136	189		
	Emekli	25	158,24	12,15	135	177		
	Çiftçi	17	158,59	13,12	140	189		
Ruminasyon	Memur	84	22,42	6,44	10	38	$F=0,24^{**}$	0,92
	İşçi	54	23,22	5,71	11	38		
	Serbest Meslek	106	22,3	5,56	10	37		
	Emekli	25	22,36	6,66	14	37		
	Çiftçi	17	22,76	5,82	12	33		

Tablo 4.10.'nın Devamı

Ölçekler	Meslekler	N	$\bar{X}$	Ss	Min.	Max.	Değer	p<0,05
Ruminasyon Derin Düşünce Boyutu	Memur	84	11,36	3,51	5	20	$\chi^2=1,24^*$	0,87
	İşçi	54	11,61	3,07	5	18		
	Serbest Meslek	106	11,06	3,11	5	19		
	Emekli	25	11,24	3,74	7	20		
	Çiftçi	17	11,41	2,94	6	18		
Ruminasyon Saplantılı Düşünce Boyutu	Memur	84	11,06	3,65	5	20	$\chi^2=1,36^*$	0,85
	İşçi	54	11,61	3,52	5	20		
	Serbest Meslek	106	11,25	3,12	5	20		
	Emekli	25	11,12	3,5	7	19		
	Çiftçi	17	11,35	3,46	5	18		

* Kruskal Wallis Analizi ** ANOVA *** p<0,05; istatistiksel olarak anlamlı

Tablo 4.10.'da katılımcıların Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız testi ve Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formundan aldıkları puan ortalamalarının babalarının mesleklerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla normal dağılım olduğu durumlarda Anova, normal dağılımın olmadığı durumlarda Kruskal Wallis analizi uygulanmıştır.

Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız testinden alınan puanlar katılımcıların baba mesleği açısından değerlendirildiğinde; babası memur olan katılımcıların puan ortalamaları 160,49, babası işçi olan katılımcıların puan ortalamaları 160,31, serbest meslek olan katılımcıların puan ortalamaları 156,63, babası emekli olan katılımcıların puan ortalamaları 158,24, babası çiftçi olan katılımcıların puan ortalamaları 158,59 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formundan alınan puanlar katılımcıların baba mesleği açısından değerlendirildiğinde; babası memur olan katılımcıların puan ortalamaları 22,42, babası işçi olan katılımcıların puan ortalamaları 23,22, serbest meslek olan katılımcıların puan ortalamaları 22,30, babası emekli olan katılımcıların puan ortalamaları 22,36, babası çiftçi olan katılımcıların puan ortalamaları 22,76

olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formunun alt boyutu olan derin düşünce puanları baba mesleği açısından değerlendirildiğinde; babası memur olan katılımcıların puan ortalamaları 11,36, babası işçi olan katılımcıların puan ortalamaları 11,61, serbest meslek olan katılımcıların puan ortalamaları 11,06, babası emekli olan katılımcıların puan ortalamaları 11,24, babası çiftçi olan katılımcıların puan ortalamaları 11,41 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). Saplantılı düşünce alt boyutundan alınan puanlar baba mesleği açısından değerlendirildiğin; babası memur olan katılımcıların puan ortalamaları 11,06, babası işçi olan katılımcıların puan ortalamaları 11,61, serbest meslek olan katılımcıların puan ortalamaları 11,25, babası emekli olan katılımcıların puan ortalamaları 11,12, babası çiftçi olan katılımcıların puan ortalamaları 11,35 olarak hesaplanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Özetle yapılan istatistiksel analizler sonucunda katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanlar ile babalarının meslekleri arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamamıştır.

4.8. Katılımcıların Ölçek Puanlarının İlişkisel Analizi

Tablo 4.11.'de katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanların anne-baba eğitim düzeyi ile arasındaki ilişki analizine yer verilmiştir. Tablo 4.12. de ise ölçeklerden ve alt boyutlarından alınan puanların birbirleri ile ilişkisel analizine yer verilmiştir.

Tablo 4.11. Katılımcıların Ölçek Puanları İle Anne Eğitim Ve Baba Eğitim Düzeyi Arasında İlişki Analizi

Ölçekler		Anne Eğitim	Baba Eğitim
Yaratıcılık	r*	0,059	0,047
	p	0,323	0,429
Ruminasyon	r*	0,021	-0,063
	p	0,721	0,285
Ruminasyon Derin Düşünce	r*	0,005	-0,065
	p	0,93	0,273
Ruminasyon Saplantılı Düşünce	r*	0,051	-0,05
	p	0,387	0,398

*Spearman's rho

Tablo 4.11.'de katılımcıların Rausdepp Ne Kadar Yaratıcınız Testi, Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formu ve Ruminatif Tepkiler Kısa Formu alt boyutları olan derin düşünce ile saplantılı düşünce puanlarının anne eğitim düzeyi ile baba eğitim düzeyi arasındaki ilişkisi Spearman's Rho katsayısıyla araştırılmıştır. Yapılan istatistiksel analizler sonucunda katılımcıların ölçek puanları ile anne eğitim ve baba eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Anne ve baba eğitim düzeyinin artışı ile alınan puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Tablo 4.12. Katılımcıların Ölçek Puanları Arasındaki İlişki Analizi

		Yaratıcılık	Ruminasyon	Ruminasyon Derin Düşünce	Ruminasyon Saplantılı Düşünce
Yaratıcılık	r*	1			
	p				
Ruminasyon	r*	-,076	1		
	p	,200			
Ruminasyon Derin Düşünce	r*	,003	,888**	1	
	p	,956	,000		
Ruminasyon Saplantılı Düşünce	r*	-,136*	0,897**	,594**	1
	p	,021	,000	,000	

*Pearson ** istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0,05$).

Tablo 14.12.'de katılımcıların Rausdepp Ne Kadar Yaratıcınız Testi, Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formu ve Ruminatif Tepkiler Kısa Formu alt boyutları olan derin düşünce ile saplantılı düşünce puanları arasındaki ilişki Pearson katsayısı ile araştırılmıştır. Yapılan istatistiksel analizler sonucunda Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formunun alt boyutu olan saplantılı düşünce biçimi puanları ile Rausdepp Ne Kadar Yaratıcınız Testinden alınan puanlar arasında düşük derecede, negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki vardır ($r = -0,136$; $p < 0,05$). Özet olarak Ruminasyonun saplantılı düşünce boyutu arttıkça yaratıcılık düzeyinde azalma olduğu söylenebilir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

5.1. Tartışma

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin ruminatif eğilimleri cinsiyet açısından değerlendirildiğinde kadın katılımcıların puanları, erkek katılımcıların puanlarından yüksek bulunmuştur. Alan yazını incelendiğinde yurt içi çalışmalar (Neziroğlu, 2010; Erdur ve Baker, 2011; Karatepe, 2010 ve Yılmaz, 2014) ve yurt dışında yapılan çalışmalarla (Hoeksema, 1987; Hoeksema ve dig., 1999; Hoeksema ve Jakson, 2001; Joe ve Brown, 2008; Lopea ve dig., 2008) tutarlılık gösterdiği görülmektedir. Kadın katılımcıların ruminatif eğilimlerinin yüksek çıkma sebepleri olarak kadınların erkeklere oranla duygularını daha kontrol edilemez olarak görmeleri, duygusal yaşantıları ve duyguları üzerindeki sorumluluğu erkeklerden daha yoğun hissetmeleri, hayatlarındaki önemli olaylar üzerinde kontrollerinin az olduğu algısı olabileceği düşünülmektedir (Hoeksema ve Jakson, 2001). Kumar (2009) bu durumu sosyal statü, sorumluluk, kültürel normlar, erkeklere göre kadınlara daha fazla yüklenen toplumsal baskı gibi sebeplerden olabileceği veya erkek beyni sorunları izole etmeye, sorunları konuşmak yerine görmezden gelmeye kadınlardan daha yatkın olduğu için ruminasyon eğiliminin daha düşük olabileceği şeklinde açıklamıştır (Akt: Toprak, 2017).

Araştırma sonuçlarımıza göre yaratıcılık ve cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Çalışmamızla tutarlı olarak Gürhan (2017) Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin yaratıcılıklarının psikopatolojiler ve kişilik özellikleri üzerine etkisini araştırdığı çalışmasında cinsiyet ile yaratıcılık arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Aynı şekilde Filiz (2003) genel yaratıcılık ile bilimsel yaratıcılık arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yaptığı çalışmasında cinsiyet ve yaratıcılık arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Fakat Yıldırım (2006) anasınıfı öğretmenleri ve öğrencilerinin yaratıcılıkları arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmasında kız çocuklarının zenginleştirme ve akıcılık alt boyutlarında erkek çocuklarından daha yüksek puanlar aldıklarını belirtmiştir. Doğramacıoğlu (2016) ise Güzel Sanatlar Lisesi öğrencileri ile diğer lise türelerine devam eden öğrencilerin yaratıcılık düzeylerini karşılaştırdığı çalışmasında kız öğrencilerin yaratıcılık puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğunu ifade etmiştir.

Araştırma kapsamına alınan katılımcıların eğitim gördükleri fakülteler ile yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken; ruminasyon ve alt boyutları olan saplantılı düşünce ile derin düşünce puanlarının, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Tıp Fakültesi öğrencilerinin ruminasyon puanlarının Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinden anlamlı bir şekilde düşük olduğu görülmüştür. Saplantılı düşünce boyutunda ise yine Tıp Fakültesi öğrencilerinin diğer tüm fakültelerden daha düşük puan aldığı, Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin diğer fakülte öğrencilerinden daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Derin düşünce boyutunda ise Tıp Fakültesi öğrencilerinin Eğitim ve Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinden daha düşük puanlar aldıkları görülmüştür. Yapılan literatür taramasında araştırmacıların ruminasyon ile katılımcıların eğitim gördükleri veya halen eğitimine devam ettikleri fakülteler arasında ilişkiyi belirlemeye çalışan bir analize rastlanmamıştır.

Araştırmamızda yaratıcılık puanları ile katılımcıların eğitim gördükleri fakülteler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Doğramacioğlu (2016) çalışmasında Güzel Sanatlar liseleri ile diğer liseler arasında yaratıcılık açısından değerlendirmelerde bulunmuş ve yaratıcılık puanlarının Güzel Sanatlar liselerine giden öğrencilerde daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Bulut (2014) ise meslek yüksek okullarından muhasebe bölümü ile çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin yaratıcılık puanlarını değerlendirdiği çalışmada çocuk gelişimi okuyan öğrencilerin yaratıcılık puanlarının daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Öğrencilerin yaratıcılık puanları ile devam ettikleri bölümler arasındaki ilişkiyi ise çocuk gelişimi eğitim programı içinde yaratıcılığı destekleyen derslerin olmasına karşılık, muhasebe bölümünün eğitim programında teorik ve ezbere dayalı dersler olması şeklinde açıklamaya çalışmıştır. Bu bağlamda araştırmamızın sonucumuz Bulut (2014) ve Doğramacioğlu (2016) ile tutarlılık göstermemektedir.

Katılımcıların halen devam ettikleri sınıflar açısından ruminasyon ve alt boyutlarından aldıkları puanlar değerlendirildiğinde; toplam ruminasyon puanlarında altıncı sınıf öğrencilerinin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden daha düşük puanlar aldığı görülmüştür. Derin düşünce boyutunda bir farklılık görülmezken, saplantılı düşünce boyutunda beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin diğer sınıflardan daha düşük puanlar aldığı belirlenmiştir. Bu durum öğrencilerin eğitim aldıkları fakülteler ve ruminasyon puanları arasındaki ilişki sonuçları ile açıklanabilir.

Tıp Fakültesi öğrencilerinin diğer fakülterden daha düşük ruminasyon puanlarına sahip olması ve araştırma kapsamına alına fakülteler arasında beşinci ve altıncı sınıfın yalnız Tıp Fakültesinde olması sınıf açısından ruminasyon puanlarının farklılaşmasını sebebi olarak düşünülebilir.

Yaratıcılık puanlarının katılımcıların devam ettikleri sınıflar açısından değerlendirilmemesinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Çalışmamızla benzer bir şekilde Bulut (2014)' da öğrencilerin devam ettikleri sınıflar ile yaratıcılıkları arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Potur (2007) ise farklı olarak Mimarlık Fakültesi öğrencileri ile yaptığı çalışmada yaratıcılık puanlarının dördüncü sınıf öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Bu durumu mimarlık öğrencilerinin müfredatlarında bulunan yaratıcılığı destekleyen eğitimin programlardan kaynaklabileceği şeklinde açıklamaya çalışmıştır.

Katılımcıların en uzun süre yaşadıkları bölgeler ile ruminasyon ve alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki belirlenezken, yaratıcılık puanlarının en uzun süre yaşadıkları bölgeye göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. En uzun süre yaşadıkları yer olarak Doğu Anadolu Bölgesi ve KKTC olduğunu ifade eden katılımcıların yaratıcılık puanlarının diğer bölgelerden daha düşük olduğu görülmüştür. Benzer bir çalışma olarak olarak Gürhan (2017) büyükşehirlerde yaşayan katılımcıların, küçük şehirlerde yada kırsal alanda yaşayan katılımcılardan daha yüksek puanlar aldıklarını belirlemiştir.

Yaratıcılık, ruminasyon ve alt ve alt boyutlarından alına puanların katılımcıların anne eğitim durumu açısından değerlendirilmesinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. Aynı şekilde Kapıcı (2010) olumsuz otomatik düşünceler ve yaratıcılık arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında anne eğitimi ile yaratıcılık arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde birçoğunda anne eğitim durumunun artmasıyla birlikte yaratıcılık puanlarının yükseldiği görülmüştür (Potur, 2007; Bulut, 2014; Çakmak, 2005; Doğramacioğlu, 2016; Gürhan, 2017; Yıldırım, 2006; Yıldız, 2010).

Yaratıcılık, ruminasyon ve alt ve alt boyutlarından alına puanların katılımcıların baba eğitim durumu açısından değerlendirilmesinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. Çalışmamızla tutarlı olarak Kapıcı (20010), Konak (2008), Özyurt (2011)' da katılımcıların babalarının eğitim durumları ile yaratıcılık puanları

arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. İncelenen diğer çalışmalarda ise baba eğitim durumu ile katılımcıların yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki belirlenmiştir (Potur, 2007; Bulut, 2014; Çakmak, 2005; Doğramacıoğlu, 2016; Gürhan, 2017; Yıldırım, 2006; Yıldız, 2010).

Katılımcıların yaratıcılık, ruminasyon ve alt boyutlarından aldıkları puanların anne ve baba meslekleri açısından değerlendirilmesinde ise gruplar arasında farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Yapılan literatür taramasında Bulut (2014) ve Özyurt (2011)'un ebevenylerin mesleğini çalışıp-çalışmama durumu şeklinde inceledikleri, sonuç olarak ebevenylerin çalışıyor veya çalışmıyor olmaları ile yaratıcılık puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ifade ettikleri görülmüştür.

Son olarak Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız Testi ile Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formu ve alt boyutlarından alınan puanlar arasındaki ilişki Pearson katsayısı ile incelendiğinde ruminasyonun alt boyutu olan saplantılı düşünce puanları ile yaratıcılık puanları arasında düşük derecede negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu durumda katılımcıların saplatılı düşünce eğilimi arttıkça yaratıcılık düzeylerinin düştüğü söylenebilir. Yaratıcılık ve ruminasyon arasındaki ilişkiyi inceleyen literatür çalışmasına yurtiçi kaynaklarda rastlanmamıştır. Yurtdışı kaynaklarda ise çok az sayıda çalışma olduğu görülmüştür. Ulaşılan yurtdışı çalışmalar ise yaratıcılık ile ruminasyon arasında pozitif ilişki bulmuşlardır. Cohen ve arkadaşları (2010) yüksek karasızlık seviyelerinde ruminasyonun pozitif yönde yaratıcılığı etkileyebileceğini ifade etmişlerdir. Hinz ve arkadaşları (2017) ise çalışmalarında iş yerlerinde çalışanların ruminasyon ve yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında ruminasyonun problem çözme sürecinde yaratıcılığın artabileceğini, duygusal süreçlerde ise işten ayrılmaları artabileceğini ifade etmişlerdir. Verhaeghen ve arkadaşları (2005) ise depresyonla beraber artan öz yansıtma ve ruminasyonun, yaratıcılık sürecinin bir ürünü ve parçası olan yaratıcı işleyişteki akıcılığa pozitif etkisi olabileceğini ifade etmişlerdir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Araştırmamızda Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Hemşirelik Meslek Yüksek Okulu, Mimarlık Fakültesi ve Tıp Fakültesinde okuyan öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri ile ruminatif eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ilk olarak katılımcıların demografik özellikleri ile ölçekler arasındaki analizlerden elde edilen bulgulara daha sonra ölçekler arasında yapılan analizlerden elde bulgulara yer verilmiştir.

Katılımcıların Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız Testinden aldıkları puan ortalamalarının cinsiyete göre değerlendirilmesinde; istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formunun cinsiyet açısından değerlendirildiği analizlerde katılımcıların aldıkları puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Kadın katılımcıların ruminasyon puanları, erkek katılımcıların ruminasyon puanlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formunun alt boyutu olan derin düşünce boyutunda puanlar arasındaki farkın kadın katılımcılarda erkek katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ölçeğin diğer alt boyutunda ise cinsiyet açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Katılımcıların öğrenim gördükleri fakültelerde kaçınıcı sınıfta okuduklarının Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız testinden aldıkları puan ortalamaları arasındaki ilişki incelendiğinde; gruplar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formundan alınan puanların ise katılımcıların devam ettikleri sınıf açısından değerlendirilmesinde; gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. Altıncı sınıf öğrencilerinin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden daha düşük puanlar aldıkları görülmüştür. Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formu alt boyutu olan derin düşünce boyutundan alınan puanların öğrencilerin devam ettikleri sınıf açısından değerlendirilmesinde, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Saplantılı düşünce boyutunda ise beşinci ve altıncı sınıf puanlarının diğer sınıf puanlarından düşük olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Katılımcıların eğitim gördükleri fakülteler Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız Testinden aldıkları puan ortalamaları açısından incelendiğinde gruplar arasında istatistiksel olarak farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Rumanatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formundan alınan puan ortalamalarının katılımcıların eğitim gördükleri fakülteler açısından değerlendirilmesinde ise gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. Tıp Fakültesine devam eden katılımcıların Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinden ruminatif tepkiler puanlarının daha düşük olduğu görülmüştür. Ölçeğin alt boyutu olan derin düşünce boyutundan alınan puanların Tıp Fakültesi Öğrencilerinde Eğitim ve Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinden daha düşük olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Saplantılı düşünce boyutundan alınan puanların katılımcıların eğitim gördükleri fakülte açısından değerlendirilmesinde ise Tıp Fakültesi öğrencilerinin puanlarının diğer fakülte öğrencilerinden düşük olması, Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin puanlarının diğer fakülte öğrencilerinden yüksek olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Katılımcıların Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız Testinden aldıkları puanların en uzun süre yaşadıkları bölgeler açısından değerlendirilmesinde gruplar arası farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Doğu Anadolu'da ve KKTC'de yaşayanların diğer bölgelerde yaşayanlardan yaratıcılık puanlarının daha düşük olduğu görülmüştür. Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formundan ve ölçeğin alt boyutlarından alınan puanların katılımcıların en uzun süre yaşadıkları bölge açısından değerlendirilmesinde gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Katılımcıların anne eğitim durumları ve baba eğitim durumları değerlendirildiğinde, Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız testinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formu ve alt boyutlarından alınan puanlar anne eğitim durumuna göre değerlendirildiğinde ise gruplar arası farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin anne ve babalarının meslekleri incelendiğinde; Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız Testi, Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formu ve alt boyutları olan derin düşünce ile saplantılı düşünce puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Araştırma kapsamında Rausdepp Ne Kadar Yaratıcısınız Testi, Ruminatif Tepkiler Ölçeği Kısa Formu ve bu ölçeğin alt boyutları olan derin düşünce saplantılı düşünce boyutlarından alınan puanların ilişkisel analizi Pearson katsayı ile incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda ruminasyonun alt boyutu olan saplantılı düşünce boyutu ile yaratıcılık puanları arasında düşük derecede, negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Araştırma kapsamına alınan katılımcıların ruminasyon puanlarının saplantılı düşünce boyutu arttıkça yaratıcılık puanlarının azaldığı görülmüştür.

6.2. Öneriler

- Mevcut araştırma Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Mimarlık Fakültesi, Hemşirelik Yüksek Okulu ve Tıp Fakültesi öğrencilerini kapsamaktadır. Sonuçların topluma genellenmesi, güvenilirliğinin ve geçerliliğinin artırılabilmesi için toplumun farklı gruplarını ve farklı yaş aralıklarını temsil eden örneklerle de çalışmaların yapılması önerilmektedir.
- Ruminasyonun, yaratıcılık ile ilişkilerini daha net belirleyebilmek amacıyla, çalışma kapsamına daha profesyonel sanatçı ve yazarların alındığı bir örneklem grubuyla araştırmaların yapılması önerilmektedir.
- Ruminatif tepkilere eğilimlerin erken yaşlarda başladığını ifade eden çalışmalar göz önüne alındığında, benzer bir çalışmanın lise veya ilköğretim 7. ve 8. sınıf öğrencileri yapılarak, çalışma sonuçlarına göre okul psikolojik danışma ve rehberlik servisleriyle ruminatif eğilimler ve olumsuz sonuçları açısından önleyici çalışmaların hazırlanması önerilmektedir.
- Literatürde yapılan tanımlardan yola çıkarak ruminasyonun problem çözme sürecini olumsuz etkilediği, yaratıcılığın ise problem çözme sürecine olumlu katkıları olduğu düşünülürse gelecek çalışmalarda ruminasyon ve yaratıcılığın problem çözme becerileriyle birlikte incelenmesi önerilmektedir.
- Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgulara göre kadın öğrencilerin ve yaratıcı ürünler ortaya çıkarmaya çalışan fakültelerin ruminatif eğilimleri diğer öğrencilerden yüksek çıkmıştır. Bu sebeple üniversitelerde özellikle ruminasyonun yaratıcılığı olumsuz etkileyen saplantılı düşünce boyutunu

azaltmak amacıyla yaratıcılığı destekleyen ve problem çözme becerilerini arttıran eğitim programları, seminerler, destek programları düzenlemesi ve öğrencilerin yararlanabilecekleri psikolojik danışmanlık birimlerinin kurulması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, U. M. (2012). ‘Deli Dahi’ Bipolar Bozukluk ve Yaratıcılık İlişkisine Eleştirel Bir Bakış, *Yeni Symposium*, 49, 233-236.
- Alkan, R. (2014). *Genel Yaratıcılık, Matematiksel Yaratıcılık ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Anderson, L. W., Kratwohl, D. R. and Bloom, B. S. (2001). *A Taxonomy for Learning Teaching and Assessing: A Revision of Bloom’s Taxonomy of Educational Objectives* New York: Longman
- Aslan, A. E. (2001). Kavram Boyutunda Yaratıcılık. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 15, 15-21.
- Aşçıoğlu Önal, A. (2014). *Bilişsel Çarpıtmalar, Empati ve Ruminasyon Düzeyinin Affetmeyi Yordama Gücünün İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Bağcı, H. (2003). *Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Öğrencilerinin Girişte Aldıkları Özel Yetenek Sınav Sonuçlarının ve Bölüm Programlarının Öğrencilerin Yaratıcılık Düzeylerin Etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Baer, M., Oldham, G. R., Hollingshead, A. B., and Jacobsohn, G. C. (2005). Resivisiting the Birth Order-Creativity Connection: The Role of Sibling Constellation. *Creativity Research Journal*, 17(1), 67-77
- Bugay, A. ve Erdur, Ö. (2011). Ruminasyon Düzeyinin Toplumsal Cinsiyet ve Yaşa Göre İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (36), 191-201.
- Bulut, Y. (2014). *Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Yartıcılık Açısından Kendilerini Değerlendirmeleri İle Yaratıcılık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Cann, A., Calhoun, L. G., Tedeschi, R. G., Triplet, K. N., Vishnevsky, T. and Lindstrom, C. M. (2011). Assessing posttraumatic cognitive process: The Event Related Rumination Inventory. *Anxiety, Stres, & Coping* 24(2), 137-156.
- Clark, D. M. (2001), *A Cognitive Perspective on Social Phobia: In Crozier WR, Alden LE (Eds) International Handbook of Social Anxiety: Concepts, Research and Interventions Relating to the Self and Shyness*. New york: John Wiley & Sons Ltd., 405-431
- Cummings, A. and Oldham, G. R. (1997). Enhancing Creativity: Managing Work Contexts Fort Eh High Potentialemployee, *California Management Review*. 40(1)
- Cohen, J. R. and Ferrari, J. R. (2010). Take Some Times To Think This Over: The Relation Between Rumination, Indecision and Creativity, *Creativity Research Juornal*. 22(1), 68-73
- Conway, M., Csank, P. A. R., Holm, S. L. and Blake, C. K. (2000). On Assessing Individual Differences in Rumination on Sadness. *Journal of Personality Assessment*, 75 (3), 404-425.
- Çakmak, A. (2005). *Anasınıfına Devam Eden Altı Yaşındaki Köy Ve Kent Çocuklarının Yaratıcılıklarının Çeşitli Değişkenlerere Göre İncelenmesi (Kırıkkale Örneği)* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çekmecelioğlu, H.G. (2002). *Bireysel, Örgütsel Yaratıcılık ve Yaratıcılık İçin İş Çevresinin Düzenlenmesi: Bir Araştırma* (Yayınlanmış Doktora Tezi). Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Gebze.
- Demirer Sevimli, A. (2015). *Yaratıcılık ve Sanat Bağlamında Sinema Bir Örnek: Akira Kurosawa* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Diri, M. (2014). *Sıra Dışı Sanatsal Yaratıcılık İle Sıra Dışı Bilimsel Yaratıcılık Üzerine Bir Araştırma: Bingül Başarır ve Vahit Bademci Durum (Örnek Olay) Çalışmaları* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Eker, İ. (2016). *Travmatik Yaşantıların Psikolojik Sağlığa Etkisi: Travmanın Türü, Zaman Yönelimi, Dünyaya İlişkin Varsayımlar ve Ruminasyonlar Açısında Bir*

- İnceleme* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Erdur, Ö., Özgülük, S. B., Turan, N. ve Demirci, N. (2009). Ergenlerde Görülen Psikolojik Belitilerin Yordayıcıları Olarak Ruminasyon ve Öfke/Öfke İfade Tarzları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(32), 43-53.
- Esen, F. B. (2017). *Depresyonda Tedaviye Yanıtı Yordamada Ruminasyon, Yaşantısal Kaçınma, Bilişsel Birleşme ve Kendine-Şefkat'in Etkisi* (Yayınlanmış Tıpta Uzmanlık Tezi). Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim Araştırma Hastanesi, İstanbul.
- Filiz, F. (2013). *Kimya Dersleri İçin Bilişsel Yaratıcılık Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Genel Yaratıcılık İle Bilimsel Yaratıcılık Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Genç, E. (2000). *Öğretmenlerde Denetim Odağının Problem Çözmeye Yönelik Yaratıcılıklarıyla İlişkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Gürhan, B. (2017). *Güzel Sanatlar Alanında Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Yaratıcılıklarının Psikopatolojileri ve Kişilik Özellikleri Üzerine Etkisi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi, İstanbul.
- Hinz, T., Mauno, S., Bloom, J. and Kinnunen, U. (2017). Rumination For İnovation? Analysing The Longitudinal Effects Of Work-Related Rumination On Creativity At Work And Off Job Recovery. *Work And Stress*, 31 (34), 315-337.
- Hoeksma, S. (1987). Sex differences in unipolar depression: Evidence and theory. *Psychological Bulletin*, 101(2), 259-282.
- Hoeksma, S. and Morrow, J. (1991). A prospective study of depression and post-traumatic stress symptoms following a natural disaster: *The 1989 Loma Prieta Earthquake. Journal of Personality and Social Psychology*, 61(3), 115-121.
- Hoeksma, S. and Davis, C. G. (1999). "Thanks for sharing that": Ruminators and their social support networks. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77, 801-814

- Hoeksema, S. and Jackson, B. (2001). Mediators of the Gender Difference in Rumination. *Psychology of Women Quarterly*, 25, 37-47.
- Hoeksema, S., Wisco, E. B. and Lyubomirsky, S. (2008). Rethinking Rumination. *Perspectives On Psychological Science* .3/5, 400-424.
- Hu, W. and Adey, P. (2002). A scientific creativity test for secondary school students. *International Journal of Science Education*, 24, 389-403.
- Karaçay, B. (2009). Yaratıcı Beyin. *Bilim ve Teknik*, (497), 38 - 43.
- Kashdan T. B. and Roberts J. E. (2007). Social Anxiety, Depressive Symptoms And Post-Event Rumination: Affective Consequences And Social Contextual Influences. *Journal of Anxiety Disorders*: 21; 284–301
- Karatepe, H. T. (2010). *Ruminatif Düşünce Biçimi Ölçeği'nin Türkçe Uyarlaması, Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması* (Yayınlanmaş Psikiyatri Uzmanlık Tezi). Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim Araştırma Hastanesi, İstanbul.
- Konak, A. (2008). *İlköğretim Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Sanatsal Yaratıcılık Düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Lyubomirsky, S. and Hoeksema, S. (1993). Selfperpetuating Properties of Dysphoric Rumination. *Journal of Personality and Social Psychology*, 65(2), 339-349.
- Martin, L.L., Shrira, I. And Startup, H. M. (2004). *Rumination As A Function Of Goal Progress, Stop Rrules and Cerebral Lateralizastion*. C. Papageorgiou And A. Wells (Editor). *Depressive Rumination Nature, Theory And Treatment*, 153-176.
- Martin, L. L., and Tessier, A. (1996). *Some Ruminative Thoughts*. In R. S. Wyer (Editor). *Advances in social conginition*, 9, 1-47.
- Mc Cullough, M. E., Bellah, C. G., Kilpatrick, S. D., and Jonhnson, J. L. (2001). Vengefulness: Relationships wiht Forgiveness, Rumination, well-being, and the big five. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27, 601-610.

- Mc Fadzean E (1998). Enhancing Creative Thinling Within Organizations, *Management Decision* 3675.
- Moğulkoç, H. (2014). *Kanser Hastası Çocuk ve Ergenlerin Ebevenylerinde Travma Sonrası Stres Bozukluğunun ve Travma Sonrası Gelişimin Belirleyiciler: Sosyal Destak, Ruminaasyon ve Yükleme Biçimleri* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Morgan, J. and Banerjee, R. (2008). Post-event Processing and Autobiographical Memory in Social Anxiety: The İnfluence of Negative Feedback and Rumination. *Journal of Anxiety Disorders*, 22; 1190–1204
- Neziroğlu, G. (2010). *Ruminasyon, Yaşantısal Kaçınma ve Problem Çözme Becerileri İle Depresif Belirtiler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Haccettepe Üniversitesi, Ankara.
- Potur, A. A. (2007). *Mimarlık Eğitimi Başlangıcında Bireyin İlgi-Yetenek-Yaratıcılık Düzeyi İle Tasarım Performansı Arasındaki İlişkiler* (Yayınlanmış Doktora Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Onur, D. (2018). Psikoloji Kuramları ve Yaratıcılık İlişkisi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dersgisi*, 8/1, 145-156.
- Özyurt, M. (2011). *Özel Okula Devam Eden İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Yaratıcılık Düzeyleri SBS Başarısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Sarıçam, H. (2014). *Çözüm Odaklı Kısa Süreli Yaklaşım Dayalı Bir Müdahale Programının Ruminasyon Üzerine Etkisi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Adapazarı.
- Siew, N. M. (2013). Exploring Primary Science Teachers' Creativity and Attitudes Through Responses to Creative Questions in University Physics Lessons. *Brithis Journal of Education, Society & Behavioural Science*, 3(1), 93-108.
- Sungur, N. (1997). *Yaratıcı Düşünce*. İstanbul: Evrim Yayınevi.

- Toprak, B. (2017). *Öğretmenlerin Eşli Ruminasyon ve Öz-Duyarlık Düzeyleri İle Mesleki Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Verhaeghen, P., Jourmann, J. and Khan, R. (2005). Why We Sing The Blues: The Relation Between Self- Relactive Rumination, Mood And Creativity. *American Psychological Association Bulletin*, 15 (2), 226-232.
- Ward, A., Lyubomirsky, S., Sousa, L., &Nolen-Hoeksema, S. (2003). Can't quite commit: Rumination and uncertainty. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29, 96-107.
- Wentzell K. L. (2003). *The Effects of Emotion-Focused Versus Instrumental Rumination on the Provision of Social Support*. (Unpublished Master Thesis) University of Pittsburgh.
- Yıldırım, B. (2006). *Öğretmenlerin Yaratıcılığa Bakış Açısı ve Anasınıfı Çocuklarının Yaratıcılık Düzeylerinin, Öğretmenin Yaratıcılık Düzeyine Göre İncelenmesi* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

EKLER

EK-1

NE KADAR YARATICISINIZ TESTİ					
	Tamamıyla Karlıyorum	Karlıyorum	Kararsızım	Karlımıyor m	Kesinlikle Karlımıyor m
	1	2	3	4	5
1)Belirli bir sorunu çözerken her zaman doğru işlemleri takip ettiğim konusunda büyük ölçüde emin olarak çalışırım.					
2)Cevabını alamayacağımı düşündüğüm soruları sormak boş yere vakit kaybıdır.					
3)Sorun çözmede adım adım mantıklı aşamaların en iyi yöntem olduğuna inanırım.					
4)Zaman zaman topluluk içinde insanları şaşırtacak kadar değişik fikirler ortaya atarım.					
5)Başkalarının benim hakkımdaki düşünceleri konusunda oldukça fazla kafa yorarım.					
6)İnsanlık için özel şeyler yapabileceğime inanıyorum.					
7)Benim için doğru olanları yapmak, başkalarının onayını kazanmaktan daha önemlidir.					
8)Olaylar karşısında emin davranmayanlara saygımı yitiririm.					
9)Güç problemlerin çözümü ile bir süre uğraşabilirim.					
10)Sırasında bazı konulara kendimi fazlasıyla kaptırırım.					
11)Çoğunlukla en iyi fikirler özellikle meşgul olmadığım zamanlarda aklıma gelir.					
12)Bir sorunun çözümüne yaklaştığımda önsezilerime ve doğruluk veya yanlışlık hislerime güvenirim.					
13)Sorun çözdüğüm zamanlar, analiz aşamasında daha hızlı; elde ettiğim bilgiyi sentezleme aşamasında ise daha yavaş çalışırım.					

Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamıyla Katılıyorum	
					14)Bir şeyler biriktirme ile ilgili uğraşları severim.
					15)Hayal âlemine dalmak, birçok önemli projenin ortaya çıkmasını sağlar.
					16)Eğer mesleğim dışında iki meslek arasında seçim yapmam istenseydi, bir kâşif yerine bir tıp doktoru olmayı tercih ederdim.
					17)Aynı toplumsal sınıf ve aynı meslek grubundan kişilerle daha kolay anlaşabilirim.
					18) İleri düzeyde estetik duyarlılığına sahibim.
					19) Sorun çözümünde önseziler güvenilir rehberdir.
					20)Başkalarına düşüncelerimi beğendirmekten çok, yeni fikirler çıkarmayı severim.
					21)Kendimi yetersiz gördüğüm alanlardan kaçınıyorum.
					22)Bana göre bilginin kaynağı içeriğinden daha önemlidir.
					23) "Önce iş sonra eğlence" kuralını uygulayandan hoşlanırım.
					24)Başkalarının gösterdiği saygıdan çok insanın kendisine olan saygısı daha önemlidir.
					25) Kusursuzluk peşinde koşan kişilerin, pek akıllı olmadığı düşüncesindeyim.
					26)Başkalarını etkilemeyi gerektiren işleri severim.
					27)Her şeye bir yer bulunması ve her şeyin yerli yerinde olması benim için önemlidir.
					28)Fazlasıyla ilginç fikirler üretmek isteyen kişiler bana göre pratik değillerdir.
					29)Hiç bir çıkış yolu bulunmasa da yeni düşüncelerle dolu olmayı her zaman severim.
					30)Bir soruna belirli bir yaklaşımın yarar sağlamayacağını anladığımda

yöntemimi rahatlıkla değiştirebilirim.					
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Tamamıyla Katılıyorum
31)Cevabı olmayan sorular sormaktan hoşlanmam.					
32)İlgilerim uğruna meslek değiştirme yerine, mesleğim uğruna ilgilerimi değiştiririm.					
33)Bir sorunu çözmemek, zaman zaman yanlış soruların sorulması yüzündendir.					
34)Zaman zaman sorulara şipşak çözümler bulabilirim.					
35) Kişinin yanlışlarını analiz etmesi boşuna zaman kaybıdır.					
36)Yalnızca düzensiz bir şekilde düşünenler benzetme ve analizlere başvururlar.					
37)Yakalanmadığı sürece, her zaman bir dolandırıcının zekâsına hayran kalmışımdır.					
38)Sık sık, pek anlayamadığım ve açıklayamadığım bir sorun üzerinde çalışmaya başlarım.					
39)Sık sık insan, yol ve küçük şehirlerin isimlerini unuturum.					
40)Başarının yolunun çok çalışmaktan geçtiği inancındayım.					
41)İyi bir grup üyesi olarak kabul edilmek benim için önemlidir.					
42)İçimden geçenleri kontrol altında tutmasını bilirim.					
43)Sorumluluk duygusuna sahip bütünüyle güvenilir bir kişiyim.					
44)Kesin olmayan ve sezilmesi güç konulardan hoşlanmam.					
45)Grup ile çalışmayı tek başına çalışmaya tercih ederim.					
46)Birçok kişinin sorunu, olay ve olguları çok ciddiye almaktan kaynaklanır.					
47) Sorunları kenara atmayarak, sık sık onların üzerinde çalışırım.					
48) Ulaşmayı tasarladığım hedeflerim uğruna çabuk elde edebileceğim bir kazancı ya da rahatlığı kolaylıkla bir kenara atabilirim.					
49) Bir Üniversite profesörü olsaydım teoriye dayalı dersler yerine uygulamalı ders vermeyi tercih ederdim.					
50)Yaşamın gizemi ilgimi çeker.					

EK-2

RUMİNATİF TEPKİLER KISA FORMU

İnsanlar kötü bir deneyim yaşadıklarında bir sürü farklı şey yapar ya da düşünürler. Lütfen aşağıdaki cümleleri okuyup, son iki hafta içinde, belirtilenleri ne kadar sıklıkta yaptığınızı işaretleyin. Lütfen, ne yapmanız gerektiğini değil, gerçekte ne yaptığınızı belirtin.

	Hiç bir zaman	Bazen	Çoğunlukla	Her zaman
1-“Bunu hak etmek için ne yaptım” diye ne sıklıkla düşünüyorsun?				
3-“Niye bu şekilde bir tepki gösteriyorum?” diye ne sıklıkla düşünüyorsun?				
5-Ne sıklıkla, düşüncelerini yazıp, çözümlemeye ve anlamaya çalışıyorsun?				
9-Kişilik özelliklerini analiz edip “Kendimi niye böyle üzgün hissediyorum” ne sıklıkla düşünüyorsun?				

EK-3**Kişisel Bilgi Formu**

Kişinin hedeflediği amaçlarda önüne engeller çıktığında pes etme ya da amaçtan vazgeçme eğilimi göstermeden başarısızlık durumunu sürdürerek, sürekli ve ısrarlı olumsuz düşünerek, başarısızlıklara odaklanarak amacına ulaşmaya çalışması ve kısır bir döngüye girmesi durumu ruminasyon olarak tanımlanmaktadır. Bu araştırmada bireylerin yaratıcılık düzeyleri ile ruminatif tepkileri arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde verdiğiniz cevaplar ve ölçek kağıdınız üçüncü bir kişi ile paylaşılmayacak, herhangi başka bir araştırmada kullanılmayacak ve araştırma bitiminde bir yıl sonra imha edilecektir. Anketin başındaki yönergeleri lütfen okumadan geçemeyin ve soruların tamamını cevaplayın. Katılımınız için teşekkürler.

Esra Koç
Yakın Doğu Üniversitesi
Psikolojik Danışmanlık ve
Rehberlik Yüksek Lisans Öğrencisi
Danışman
Yrd. Doç. Dr. Gözde Latifoğlu

Yaşınız:

Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek

Sınıfınız:

Fakülteniz: () Eğitim Fakültesi

() Güzel Sanatlar Fakültesi

() Hemşirelik Fakültesi

() Mimarlık Fakültesi

() Tıp Fakültesi

En uzun süre yaşadığınız yer: () Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

() Akdeniz Bölgesi

() Ege Bölgesi

() Doğu Anadolu Bölgesi

() Güney Doğu Anadolu

() İç Anadolu Bölgesi

() Karadeniz Bölgesi

() Marmara Bölgesi

Anne eğitim durumunuz: () Okur-yazar değil

() İlk okul

() Orta okul

() Lise

() Üniversite

() Lisansüstü

Baba eğitim durumunuz: () Okur-yazar değil

() İlk okul

() Orta Okul

() Lise

() Üniversite

() Lisansüstü

Annenizin Mesleği:

Babanızın Mesleği:

EK-4

BİLİMSEL ARAŞTIRMA ETİK KURULU

19.12.2018

Sayın Esra Koç

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/EB/2018/226 proje numaralı ve **“Üniversite Öğrencilerinin Yaratıcılık Düzeyleri İle Ruminatif Tepkileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

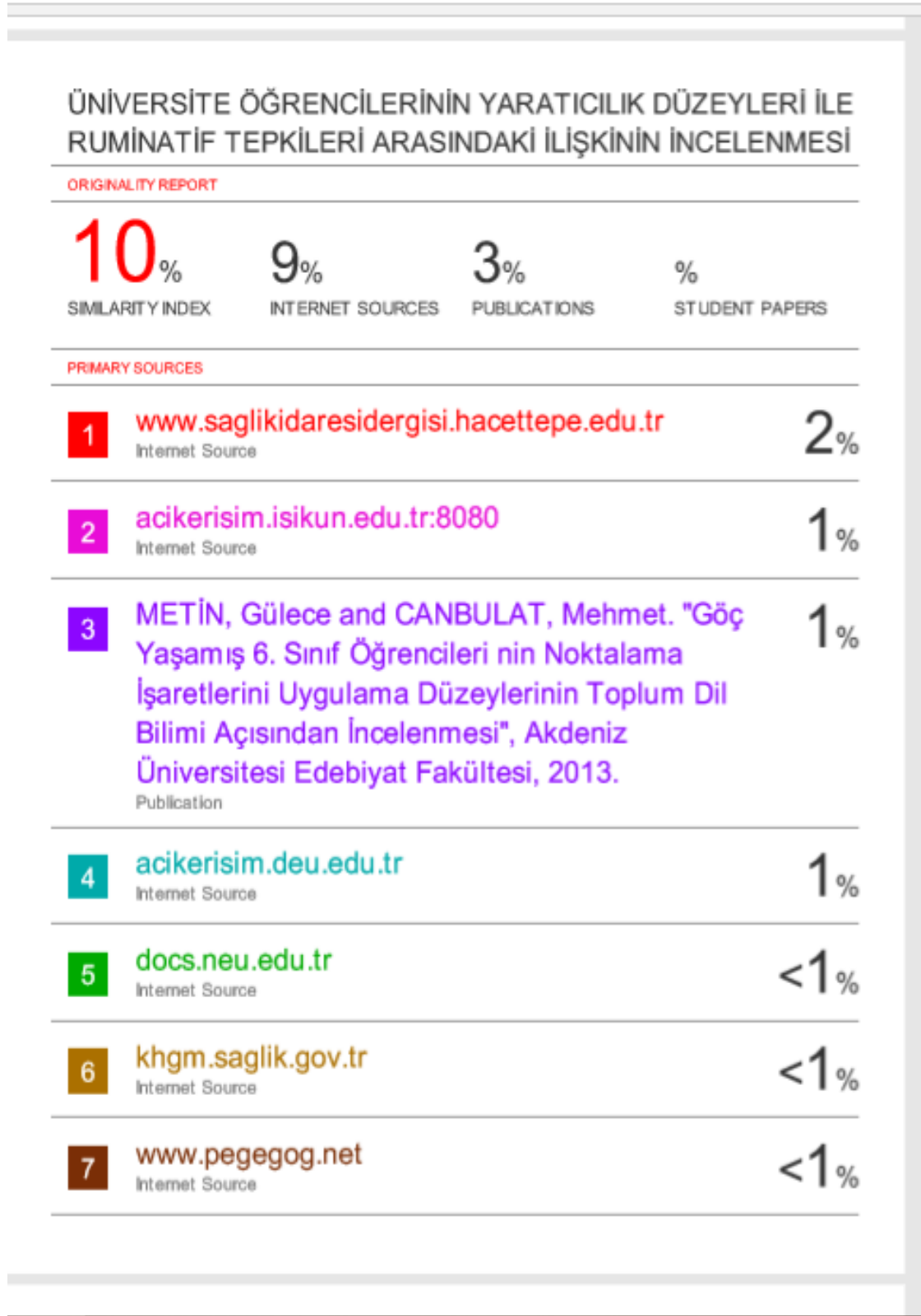
Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.

EK-5 Turnitin- Özgünlük Raporu Sonucu

EK-6 Ölçeklerin İzin Belgeleri

kolay gelsin.

Ozgur Erdur-Baker.

On Sun, Oct 28, 2018 at 7:51 PM esra
koç <esrakoc27uni@gmail.com> wrote:

Alıntılanmış Metni Göster

çok yürekten istiyorum hocam. İlginiz için
teşekkür ederim.

--

Ozgur Erdur-Baker, Ph.D.
Prof. of Psy. Counseling and Guidance
Middle East Technical University
Faculty of Education
Dumlupinar Bulvarı, No: 1
Ankara 06800
TURKEY
erdur@metu.edu.tr
Ph: +90-312-2104036
Fax: +90-312-2107967

Ruminasyo...ort (1).doc
51,3 KB

The_Turkis...le-libre.pdf
351 KB

comerts@itu.edu.tr

Re: Ne kadar yaratıcısınız ölçeği

Kime: esra koç

Pazartesi

[Ayrıntılar](#)

Alıntı esra koç

<esrakoc27uni@gmail.com>:

Merhaba Esra,

Referans gostermen şartıyla ölçeği
kullanabilirsin.

İyi çalışmalar